

འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་
སྒྲིགས་གཞི་ ༢༠༡༤ ཅན་མ།

**BIOSAFETY RULES AND REGULATIONS
OF BHUTAN 2018**

Table of Contents

CHAPTER I	1
PRELIMINARY.....	1
Title and Commencement	1
Scope.....	1
Repeal	1
CHAPTER II.....	3
ORGANIZATION AND BIOSAFETY	
ADMINISTRATION	3
National Biosafety Board.....	3
Functions of the National Biosafety Board.....	4
Meetings of the Board.....	6
Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority.....	7
Functions of the Authority	7
Biosafety Technical Working Group.....	9
Functions of the Biosafety Technical Working Group.....	10
Meetings of the Biosafety Technical Working Group.....	11
Grievance Redressal Committee.....	11
Meetings of the Grievances Redressal Committee	12
CHAPTER III	13
RISK ASSESSMENT, MANAGEMENT AND	
COMMUNICATION.....	13

དཀར་ཆག

ལེའུ་ལ།.....	༡
སྐྱོན་བརྗོད།.....	༡
མཚན་གནས་དང་འགོ་བརྩམས།.....	༡
ལྷན་དབང།.....	༡
ཚ་མེད།.....	༡
ལེའུ་ལ།.....	༣
སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བདག་སྐྱོང་གི་ལས་ཚོགས།.....	༣
རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས།.....	༣
རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་མཛད་སྒོ།.....	༤
བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛོམས།.....	༤
འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་འཛིན།.....	༧
དབང་འཛིན་གྱི་མཛད་སྒོ།.....	༧
སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་ལྷན་འགྲུབ་ལས་ཁྲེད་སྤེལ་ཚུལ།.....	༩
སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་ལྷན་འགྲུབ་ལས་ཁྲེད་སྤེལ་ཚུལ་གྱི་མཛད་སྒོ།.....	༡༠
སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་ལྷན་འགྲུབ་ལས་ཁྲེད་སྤེལ་ཚུལ་གྱི་ཞལ་འཛོམས།.....	༡༡
ཚུད་རྣམས་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་།.....	༡༡
ཚུད་རྣམས་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་གི་ཞལ་འཛོམས།.....	༡༢
ལེའུ་ལ།.....	༡༣
ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་བདག་སྐྱོང་།.....	༡༣

Risk Assessment.....	13
Risk Management	14
Risk Communication	14
CHAPTER IV.....	15
ADMINISTRATIVE PROCEDURE FOR GMO APPROVAL	15
Application Procedure	15
Confidential Business Information	16
Safety Review	17
CHAPTER V	18
PERMIT PROCEDURES	18
Import Permit Procedures	18
Revocation of Permit	20
Export Procedures.....	21
CHAPTER VI.....	22
INSPECTION AND MONITORING.....	22
Power of Inspectors.....	22
General Inspection and Monitoring Requirements	23
Inspection of Consignments at the points of entry.....	24
Inspection at processing facility.....	25
Inspection of imported products	26

ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ།.....	༡༩
ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོད།.....	༡༩
ཉེན་ཁ་བདེ་སྐྱོད།.....	༡༩

ལེའུ་༤༥།..... ༡༥

རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྷན་གི་གནང་བ་གི་དོན་ལུ་	
བདག་སྐྱོད་གནད་སློབ།.....	༡༥
ལུ་ཡིག་ལམ་ལུགས།.....	༡༥
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གསང་བའི་བདེ་དོན།.....	༡༦
ཉེན་སྲུང་བསྐྱར་ཞིབ།.....	༡༧

ལེའུ་༤༦།..... ༡༦

ཚོག་ཐམ་ལམ་ལུགས།.....	༡༦
ནང་འདྲེན་ཚོག་ཐམ་ལམ་ལུགས།.....	༡༦
ཚོག་ཐམ་ཆལེད།.....	༢༠
ཕྱིར་ཚོང་གནད་སློབ།.....	༢༡

ལེའུ་༤༧།..... ༢༡

ཞིབ་དཔྱད་དང་ལྷ་རྟོག་.....	༢༡
ཞིབ་དཔྱད་པ་ཚུའི་དབང་ཚད།.....	༢༡
སྤྱིར་བཏང་ཞིབ་དཔྱད་དང་ལྷ་རྟོག་གི་དགོས་མཁོ།.....	༢༣
འཇུལ་སྐྱོར་སྐྱེལ་ཆས་ཞིབ་དཔྱད།.....	༢༥
བཟོ་འདོན་མཐུན་སྐྱེན་ཞིབ་དཔྱད།.....	༢༥
ནང་འདྲེན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཞིབ་དཔྱད།.....	༢༦

Violations	28
Monitoring Procedure	28
CHAPTER VII.....	30
LABELING REQUIREMENTS.....	30
Labelling Compliance Monitoring.....	31
CHAPTER VIII	32
SEIZURE AND DESTRUCTION	32
Seizure Procedures.....	32
Destruction.....	33
CHAPTER IX.....	34
PUBLIC AWARENESS AND ACCESS TO INFORMATION	34
Public Awareness	34
Access to Information.....	35
CHAPTER X	36
LIABILITY, OBLIGATIONS AND PENALTIES.....	36
Liability.....	36
Liability of Inspector.....	37
Offences and Penalties under the Act.....	37
Civil Offence.....	38
Criminal Offence.....	41

ཁྲིམས་འཆལ།.....	༢༩
བཟླ་ཞིབ་གནད་སྟོན།.....	༢༩
ལེའུ་༡༠༥།.....	༣༠
ལ་ཡིག་བཏགས་དགོ་པའི་མཁོ་གལ།.....	༣༠
ལ་ཡིག་བཏགས་ནི་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་ལྟ་རྟོག་.....	༣༡
ལེའུ་༡༠༦།.....	༣༡
བཅཅ་ལེན་དང་སྟོར་བཤིག་.....	༣༡
བཅཅ་ལེན་གནད་སྟོན།.....	༣༡
སྟོར་བཤིག་.....	༣༣
ལེའུ་༡༠༧།.....	༣༢
མི་མང་གོ་བ་བད་སྟོན་དང་བད་དོན་ཐོབ་ཐབས།.....	༣༢
མི་མང་གོ་བ་བད་སྟོན།.....	༣༢
བད་དོན་ཐོབ་ཐབས།.....	༣༥
ལེའུ་༡༠༨།.....	༣༦
ཉེས་འཁྲི་དང་ཕོག་ལམ་ཉེས་བྱ།.....	༣༦
ཉེས་འཁྲི།.....	༣༦
ཞིབ་དཔྱད་པ་ལུ་ཉེས་འཁྲི།.....	༣༧
བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་གཞོན་འགོལ་དང་ཉེས་བྱ།.....	༣༧
ཞི་བའི་གཞོན་འགོལ།.....	༣༩
ཉེས་ཅན་གཞོན་འགོལ།.....	༤༡

CHAPTER XI.....	42
COMPENSATION.....	42
Procedures for Cost of Restoration and Remedy.....	42
CHAPTER XII.....	43
MISCELLANEOUS	43
Documentation.....	43
Fees and Fines.....	43
Amendment.....	43
Interpretation and Authority.....	43
Definition	44

ལེའུ་ཉལ།	༤༩
རྒྱུད་འབྲུགས།	༤༩
བསྐྱུར་གསལ་དང་རྒྱུད་གསལ་འཛིན་པའི་འགྲོ་སྐྱོད་ཐངས།	༤༩
ལེའུ་ཉལ།	༤༩
སྣ་ཚོགས་དགོངས་དོན།	༤༩
ཡིག་ཆས།	༤༩
སྐྱ་ཡོན་དང་ཉེས་ཆད།	༤༩
འཕྲི་སྐྱོན།	༤༩
གོ་དོན་དང་ཚིག་དོན་གྱི་དབང་ཚད།	༤༩
ངེས་ཚིག།	༤༤

Biosafety Rules and Regulations of Bhutan 2018

In exercise of the powers conferred by Chapter 8, Section 56 of the Biosafety Act of Bhutan 2015, the National Biosafety Board hereby adopts the following Rules and Regulations for implementation of the provisions of the Act.

CHAPTER I PRELIMINARY

Title and Commencement

1. The Rules and Regulations shall:
 - (1) Be called the Biosafety Rules and Regulations of Bhutan 2018;
 - (2) Come into force from the day of notification of enforcement issued by the Chairperson of the National Biosafety Board.

Scope

2. This Rules and Regulations shall apply to:
 - (1) All Genetically Modified Organisms (GMOs);
 - (2) Products derived from GMOs; and
 - (3) All stages of import, export, and direct use of any product for food, feed or for processing, which has genetically modified content within Bhutan.

¹ Biosafety Rules and Regulations of Bhutan 2018

འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་མཁོ་གཞི་ ༢༠༡༢།

དེ་ཡང་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་
ལུ་བཅའ་ཁྲིམས་དེའི་ལེའུ་༢ པ་དོན་ཚན་ ༥༤ པའི་ནང་བཀོད་པའི་དབང་ཚད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་
རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་མཁོ་གཞི་འདི་གཤམ་གསལ་
སྟར་ཆ་འཛོག་གྲུབ།

ལེའུ་༡ པ། སྟོན་བརྗོད།

མཚན་གནས་དང་འགོ་བཙུགས།

༡. བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་མཁོ་གཞི་འདི།
 - (༡) འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་མཁོ་གཞི་ ༢༠༡༢ ཅན་མ་ཟེར་བརྗོད་
དགོ།
 - (༢) རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་འཛིན་གྲིས་བསྟར་སྤྱོད་ཀྱི་བརྗོད་
བསྐྱེད་འབད་བའི་ཉེན་མ་ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་དགོ།

ལྷན་དབང།

༢. བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་མཁོ་གཞི་འདི་གིས་ལྷན་དབང་ཚུ་ཡང་།
 - (༡) རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོན་ལྗན་གར་ལུ།
 - (༢) རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོན་ལྗན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལུ།
 - (༣) རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཡོད་མི་ཐོན་སྐྱེད་ག་ཅི་ཡིན་ཅུང་
འབྲུག་ནང་འཁོད་ཟ་ཆས་དང་ཆག་ཡང་ན་བཟོ་བཅོས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ནང་
འབྲེན་དང་ཕྱིར་ཚོང་དེ་ལས་ཐང་ཀར་དུ་ལག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་གར་ལུ།

3. This Rules and Regulations shall not apply to:
 - (1) Traditional and domestic methods of animal and plant breeding using natural reproductive and selection methods;
 - (2) Traditional and domestic exchange and sale of local seeds, plants, and livestock, for commercial or non-commercial purposes, gene sequencing, tissue culture, and other similar methods, which do not involve the use of modern biotechnology; and
 - (3) Products derived from GMOs for pharmaceuticals for human and veterinary use.

4. The following activities are prohibited:
 - (1) Import of any genetically modified organism capable of reproducing;
 - (2) Import of any genetically modified biological material capable of reproducing;
 - (3) Transit of GMOs capable of reproducing through Bhutan;
 - (4) Intentional introduction into environment through cultivation of GMOs capable of reproducing;

3. བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིགས་གཞི་འདི་གིས་བྱབ་ནི་མེད་པ་ཚུ་ཡང་།
- (1) རང་བཞིན་གྱི་རིགས་སྤེལ་དང་གདམ་ཁའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་སྤར་སྤོལ་དང་ནང་འཁོད་གྱི་ཐོག་ལས་སེམས་ཅན་དང་སྐྱེ་ཤིང་གི་རིགས་སྤེལ་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལྟ།
 - (2) སྤར་སྤོལ་དང་ནང་འཁོད་གྱི་སོན་དང་སྐྱེ་ཤིང་དེ་ལས་སྐོ་ལོར་ཚུ་ཚོང་འབྲེལ་ཡང་ན་ཚོང་འབྲེལ་མེན་པའི་དོན་ལུ་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་འཇ་རིགས་རྒྱན་དབྱེ་དཔྱད་ཅ་རྒྱས་འཕེལ་སྐྱེད་དེ་ལས་དེང་སང་གི་སྐྱེ་ལྡན་འཕྲུལ་རིགས་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པའི་ཆ་འདྲ་བའི་ཐབས་ལམ་གཞན་ཚུ་ལྟ།
 - (3) འགོ་བ་མི་དང་སེམས་ཅན་ཚུ་ལུ་སྤྲོན་སྟེ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྐྱེ་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལྟ།
4. བཀག་དམ་ཅན་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར།
- (1) ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྐྱེ་ལྡན་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་ནང་འབྲེན་འབད་ནི་དང་།
 - (2) ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྐྱེ་ལྡན་རྒྱ་དངོས་གྱི་རིགས་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་ནང་འབྲེན་འབད་ནི་དང་།
 - (3) ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུ་བརྒྱད་འགྲུལ་འབད་ནི།
 - (4) ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་གྱི་རིགས་མཚོ་བཞིན་བསམ་བཞིན་དུ་མཐའ་འཁོར་ནང་གསར་བཅུགས་འབད་ནི།

- (5) Any use, including contained use and activities involving GMOs capable of reproducing; and
- (6) Research and development activities that involves GMOs capable of reproducing.

Repeal

5. The Biosafety Rules and Regulations of Bhutan 2018 shall supersede all existing government directives, circulars, notifications, executive orders, by-laws and rules governing Biosafety.

CHAPTER II ORGANIZATION OF BIOSAFETY ADMINISTRATION

National Biosafety Board

6. The National Biosafety Board established in pursuant to Chapter II, Section 5 of the Act shall be the highest decision-making body for issues related to Biosafety.
7. The National Biosafety Board shall consist of the following members;
 - (1) The Minister responsible for Ministry of Agriculture and Forests, who shall serve as the Chairperson;

- (4) ལྷན་བཀའ་གཉེན་ལམ་ལེན་བརྩིས་ཏེ་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བརྟུབ་པའི་རིགས་
རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྷན་གྱི་རིགས་ལམ་ལེན་འཐབ་ནི།
- (5) ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བརྟུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་
ལྷན་ཚུ་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ།

ཆམེད།

- 4. འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་རྒྱིགས་གཞི་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་འདི་གིས་སྐྱེ་ལྷན་
ཉེན་སྲུང་ལུ་བྱབ་ཡོད་པའི་ཆ་གནས་ཅན་གྱི་གཞུང་གི་བཀོད་བྱུང་དང་བྱུང་བསྐྱབས་དེ་
ལས་བད་བསྐལ་དང་འཛིན་སྐྱོང་བཀའ་རྒྱ་དེ་ལས་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་ཚུ་ག་ར་ཆམེད་
གཏང་མ་ཨིན།

ལེའུ་༥པ།

སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་གསྐྱོང་གི་ལས་ཚོགས།

རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས།

- 6. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་ལེའུ་༥ པའི་དོན་ཚན་ 4 པ་ལྟར་གཞི་བརྩུགས་འབད་བའི་རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་
ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་འདི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུའི་
དོན་ལུ་གོས་ཐག་གཅད་མི་མངོན་མཐོའི་འདུས་ཚོགས་ཅིག་ཨིན།
- 7. རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་གྱི་ནང་འབྲུག་མི་སྡེ་ཚུ་ད་གོཔ་ཚུ་ཡང་གཤམ་
གསལ་ལྟར།
- (1) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་ རྒྱོན་པོ་འདི་ཁྲི་འཛིན་གྱི་འགན་འཁུར་སྡེ་
ཕྱག་ལུ་ནི།

- (2) The Head of following Department or Agency, who shall be the members;
 - (a) Department of Agriculture, Ministry of Agriculture and Forests;
 - (b) Department of Livestock, Ministry of Agriculture and Forests;
 - (c) Department of Forests and Park Services, Ministry of Agriculture and Forests;
 - (d) National Biodiversity Center, Ministry of Agriculture and Forests;
 - (e) Department of Public Health, Ministry of Health;
 - (f) Department of Trade, Ministry of Economic Affairs;
 - (g) Department of Revenue and Customs, Ministry of Finance;
 - (h) Department of Law and Order, Ministry of Home and Cultural Affairs; and
 - (i) Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority, Ministry of Agriculture and Forests who shall serve as the Member Secretary of the Board.
- (3) One high level representative from the National Environment Commission;
- (4) One high level representative from the Bhutan Chamber of Commerce and Industry.

Functions of the National Biosafety Board

8. In accordance with the power conferred under Chapter II Section 8 of the Act, the Biosafety Board shall carry out

- (੨) འཇུག་མི་འབད་དགོ་མི་གཤམ་གསལ་ལྟར་གྱི་ལས་ཁུངས་ཡང་ན་ལས་སྡེའི་འགོ་འཛིན།
- (ཀ) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ལག་གི་ སོ་ནམ་ལས་ཁུངས།
- (ཁ) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ལག་གི་ སློ་ལོ་ལས་ཁུངས།
- (ག) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ལག་གི་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས།
- (ང) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ལག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྡེ་བ།
- (ཅ) གསོ་བའི་ལྟན་ལག་གི་ མི་དམངས་འཕྲོད་བསྐྱེད་ལས་ཁུངས།
- (ཆ) བསྟན་རྒྱས་ལྟན་ལག་གི་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས།
- (ཇ) དངུལ་རྩིས་ལྟན་ལག་གི་ འོང་འབབ་དང་ཅ་དམ་ལས་ཁུངས།
- (ཉ) བད་སྲིད་དང་སློལ་འཛིན་ལྟན་ལག་གི་ བཀའ་ཁྲིམས་བཀོད་འཛིན་ལས་ཁུངས།
- (མ) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ལག་གི་ འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་འཛིན་འདི་བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་འཇུག་མི་དུང་ཆེན་སྡེ་ཕྱག་ཕྱིད་ལུ་ལོ།
- (੩) རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལྟན་ཚོགས་ལས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་དོ་ཚབ་གཅིག
- (༤) འབྲུག་ཚོང་དང་བཟོ་བྱའི་ཚོགས་སྡེ་ལས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་དོ་ཚབ་གཅིག

རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་མཛད་སྒོ།

༡. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་༢པའི་དོན་ཚན་༢པའི་ནང་གསལ་ལྟར་དབང་ཚད་སྲོད་ཡོད་མི་དང་འབྲེལ་རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་གཤམ་གསལ་གྱི་མཛད་སྒོ་ཚུ་ཚུད་

following functions but not limited to:

- (1) Review and recommend to the Royal Government on the national policy matters related to Biosafety in every three years or as and when required;
- (2) Adopt Rules and Regulations for the implementation of the Act;
- (3) Approve overall plans and programs requiring decision and or support on policy matters from the agencies involved in the administration of the Biosafety related activities;
- (4) Ensure smooth coordination among the stakeholder agencies in the implementation of the provisions of the Act;
- (5) Approve mechanisms and procedures to address any incidences of intentional or unintentional transboundary movement of GMOs into Bhutan;
- (6) Serve as an appellate body to address grievances expressed by any person or corporation against the decision of the Authority through the office of the Chairperson;
- (7) Make decisions on the approval of GMOs and/or products derived from GMOs based on event specific genetic modification; and

དགོས་ཡིན་ཅུང་དེ་ཚུ་ལུ་ཚད་འཛིན་མེད་པར་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་ཚུ་ཡང་།

- (༡) ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་བར་ན་ཚར་རེ་ཡང་ན་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་འོས་ལས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་རྒྱལ་གཞུང་ལུ་གྲོས་འདེབས་སྤུལ་ནི།
- (༢) བཅའ་ཁྲིམས་བསྟར་སྦྱོང་གི་དོན་ལུ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་ཚུ་ཆ་འཛོག་འབད་ནི། བཅའ་ཁྲིམས་འདི་བསྟར་སྦྱོང་འབད་ནི་དོན་ལུ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་ཚུ་ཆ་འཛོག་གྲུབ་དགོ།
- (༣) སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་དོན་ཚུ་བདག་སྐྱོང་གི་ནང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་མི་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་སྲིད་བྱུས་གི་གནད་དོན་ཚུ་འོས་ལས་གྲོས་ཐག་ཚོད་དགོས་དང་ཡང་ན་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དགོ་པའི་སྲིད་བཟང་གི་སྲིད་བྱུས་དང་ལས་རིམ་ཚུ་ལུ་གནད་བསྐོལ་ནི།
- (༤) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བསྟར་སྦྱོང་འབད་མེད་ཁེ་གུང་ཡོད་པའི་ལས་སྡེའི་ཚུ་འི་བར་ན་མཉམ་འབྲེལ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྡེ་ཡོད་པ་རེས་གཏན་བཟོ་དགོ།
- (༥) རྒྱལ་ཁབ་ནང་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་གྱི་རིགས་མནོ་བཞིན་བསམ་བཞིན་བྱ་ཡང་ན་མ་ཤེས་མ་མཐོང་པར་ས་མཚམས་བརྒྱད་དེ་སྡོ་བཤུད་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་ནིའི་ཐབས་རིག་དང་བྱ་སྐྱོར་ཚུ་འི་གནད་བ་གྲུབ་དགོ།
- (༦) དབང་འཛིན་གྱི་གོས་ཚོད་གི་རྒྱབ་འགལ་ལུ་མི་ངོམ་ཡང་ན་ལས་འཛིན་ག་གིས་ཡིན་ཅུང་བཀོད་པའི་ཉོག་བཤད་ཚུ་སེལ་ཐབས་ལུ་ཁྲི་འཛིན་གྱི་ཡིག་ཚང་བརྒྱད་དེ་མཐོ་གཏུགས་འདུས་ཚོགས་ཅིག་སྡེ་ལྷན་ལྷིང་ལུ་ནི།
- (༧) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་དང་ཡང་ན་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ལས་འབྲུང་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བྱུང་རིམ་དང་འཁྲིལ་གྲོས་ཐག་བཅད་དགོ།

- (8) Oversee the performance of the Authority on matters related to administration of Biosafety activities.

Meetings of the Board

9. The Board members shall meet at least twice a year, and as and when required and shall follow the following procedure:
 - (1) The Chairperson may, by written notice to the Board members, direct to hold a meeting;
 - (2) The Chairperson of the Board shall either preside or nominate in writing, a member of the Board to preside the meeting.
 - (3) Where the Board so authorizes, the representatives of government organizations and agencies, as well as industry and consumer groups, may attend meetings of the Board but shall have no right to vote;
 - (4) The quorum for holding meeting of the Board shall be two-third of its total members;
 - (5) Any decisions taken by the Board shall be based on simple majority, in case of equal votes; the Chairperson shall cast the deciding vote; and
 - (6) The Member Secretary shall keep a record of the proceedings and resolutions passed by the Board.

- (੨) སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་ལས་དོན་ཚུ་བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ ཚུའི་སྐོར་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་བྱ་སྐོར་ཚུ་ལྟོག་འབད་ནི།

བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛོམས།

- ੧. བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་འཇུག་མི་ཚུ་གིས་ལོ་རེ་ལུ་ཉུང་ཤོས་ཚར་གཉིས་དང་མཁོ་གལ་ནམ་རང་ ཐོན་རུང་ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་དགོས་དང་ཁོང་ཚུ་གིས་གནས་དགོ་པའི་གནད་སྲོལ་ཚུ་ ཡང་།
- (੧) ཇི་འཛིན་གྱིས་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་འཇུག་མི་ཚུ་ལུ་ཡིག་ཐོག་བརྟམ་བསྐྱུལ་འབད་དེ་ ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་དགོ་པའི་བཀོད་ཚུ་གནང་ཚོགས་དང་།
- (੨) བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་ཇི་འཛིན་གྱིས་གཙོ་ཁྲིད་འབད་ནི་ཡང་ན་ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་གཙོ་ ཁྲིད་འབད་ནི་དོན་ལུ་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་འཇུག་མི་ཅིག་ཡིག་ཐོག་ལུ་གདམ་དེ་སྐྱེ་ སྐྱོན་ནི།
- (੩) བཀོད་ཚོགས་ལས་གནང་བ་སྐོལ་བ་ཅིན་གཞུང་གི་ལས་ཚོགས་དང་ལས་སྡེ་དེ་ ལས་བཟོ་གྲ་དང་ཉེ་སྲོལ་སྡེ་ཚན་ཚུའི་ངོ་ཚབ་ཚུ་གིས་ཡང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་ འཛོམས་ཚུའི་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་ཚོག་ནི་ཨིན་རུང་ཚོགས་རྒྱན་བསྐྱར་ནི་ཐོབ་ དབང་མེད།
- (ੴ) བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་ནིའི་དོན་ལུ་བཀོད་ཚོགས་དེའི་འཇུག་མི་ ཡོངས་བསྐྱོམས་ལས་གསུམ་དཔུ་གཉིས་འཛོམས་དགོ།
- (ལ) བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་ཐག་གཅད་ཡོད་པའི་གྲོས་ཚེད་ཚུ་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་ཚོགས་ རྒྱན་ཕྱེད་མང་ལུ་གཞི་བཞག་དགོས་དང་ཚོགས་རྒྱན་འབྲེན་འབྲེན་ཡོད་པ་ཅིན་ཇི་ འཛིན་གྱིས་མཐའ་དཔུད་ཀྱི་ཚོགས་རྒྱན་བཙུགས་ཏེ་གོས་ཐག་གཅད་དགོ།
- (ལ) འཇུག་མི་རྒྱང་ཆེན་གྱིས་བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་གོས་ཐག་གཅད་པའི་གྲོས་ཚེད་ཚུ་གི་ ཡིག་ཐོའི་རིགས་ རྒྱན་སྐྱོང་འབབ་དགོ།

Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority

10. In accordance to Chapter II, Section 14 of the Act, Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority is the designated national competent authority for the implementation and enforcement of the Act and all other Biosafety related activities.

Functions of the Authority

11. The Authority shall perform the following functions to implement the provisions of this Rules and Regulations:

- (1) Review and recommend to the Board on the national policies related to Biosafety as and when required based on the technical recommendation of the Biosafety Technical Working Group;
- (2) Coordinate planning and implementation of overall plans and programs on Biosafety measures among various stakeholders;
- (3) Develop and adopt standards, forms, codes of practice, guidelines and other tools as necessary, for the administrative processes in consultation with relevant stakeholders;
- (4) Establish and coordinate the functioning of Biosafety Technical Working Group from relevant agencies to advice on technical and scientific aspects of issues related to Biosafety as and when required;

འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་འཛིན།

༡༠. བཅའ་ཁྲིམས་གི་ལེའུ་༡༥པའི་དོན་ཚན་༡༤པ་དང་འཁྲིལ་ འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་
དོན་དབང་འཛིན་འདི་བཅའ་ཁྲིམས་བསྟར་སྲོད་དང་ལག་ལེན་མ་ཚད་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་
འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་གཞན་ག་ར་གི་དོན་ལུ་རྒྱལ་ཡོངས་གི་ཚད་ལྷན་དབང་འཛིན་ཡིན།

དབང་འཛིན་གི་མཛད་སྒོ།

༡༡. བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིག་མཚན་གཞི་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་དབང་འཛིན་གྱིས་ལག་ལེན་འཐབ་
དགོ་པའི་མཛད་སྒོ་ཚུ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར།

(༡) སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བྱུང་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་གི་བྱུང་རིག་གོས་འདེབས་ལུ་
གཞི་བཞག་སྐྱེ་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་བྱུས་
ཚུ་ནམ་དགོས་དང་བསྟུན་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་བཀོད་ཚོགས་ལུ་གོས་འདེབས་
སྤེལ་ནི་དང།

(༢) སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་ཐབས་ལམ་གི་སྦྱིར་བཏང་འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ཚུ་
ལག་ལེན་གི་སྐྱོར་ལས་ཁེ་གུད་ཡོད་མི་ཚུའི་བར་ན་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི།

(༣) བདག་སྐྱོང་བྱ་རིམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་དགོས་མཁོའི་གནས་ཚད་འབྲི་ཤོག་ལག་
ལེན་སྐྱིག་མཚན་ལམ་སྟོན་དང་ཐབས་རིག་གཞན་ཚུ་འབྲེལ་ཡོད་ཁེ་གུད་
ཡོད་མི་ཚུ་དང་གོས་སྟོན་ཐོག་བརྩམས་ཏེ་ཆ་འཛོག་འབད་ནི།

(༤) སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་བྱུང་རིག་དང་ཚན་རིག་གི་གནད་དོན་
ཚུའི་སྐྱོར་ལས་གོས་སྟོན་བྱིན་ནི་ལུ་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུའི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་
བྱུང་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་ཚུ་ནམ་དགོས་དང་བསྟུན་གཞི་བརྩམས་འབད་དེ་
དེའི་བྱ་སྐྱོར་ཚུ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི།

- (5) Establish the procedure for assessing and reviewing the risks posed to the environment, human and animal health from GMOs;
- (6) Develop and implement safety and emergency response plans to contain the effects of any risks and damages that might result from an unintentional transboundary movement of GMOs capable of reproducing, in coordination with other relevant authorities;
- (7) Collect fines, fees and charges and keep detailed records regarding all warnings and penalties imposed;
- (8) Advise the Board members about recent initiatives and developments in the field of modern biotechnology as well as the social, ethical, technical, technological, scientific and other aspects on GMOs and products derived from GMOs at the national, regional and international levels;
- (9) Create public awareness on the national policies, guidelines and regulatory measures related to Biosafety;
- (10) Host and manage the Bhutan Biosafety Clearing House to ensure information exchange and communication to the general public;

- (4) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ཚུ་ལུ་བརྟེན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་དང་འགྲོ་བ་མི་དེ་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་འབྲུང་སྲིད་པའི་ཉེན་ལ་ཚུ་དབྱེ་དབྱེད་དང་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་གནད་སྲོད་བཅུམ་ནི།
- (5) མ་ཤེས་མ་མཐོང་པར་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ཚུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་མཚམས་བརྒྱུད་དེ་སློབ་ཤེས་འབད་མི་ལས་འབྲུང་སྲིད་པའི་ཉེན་ལ་དང་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་ཞོར་འགྲམ་ཚུ་མར་པབ་འབད་ནི་ལུ་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་ཡོངས་དབང་འཛིན་གཞན་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ཉེན་སྲུང་དང་ཚབས་དོལ་གདོང་ལན་འཆར་གཞི་ཚུ་བཅུམས་ཏེ་བསྐྱར་སྲོད་འབད་ནི།
- (6) ཉེས་ཆད་དང་གྲུ་ཡོན་དེ་ལས་སྲོད་ལལ་ཚུ་བསྐྱེད་ལེན་འབད་ནི་མ་ཚད་ཉེན་བད་དང་ཉེས་བྱ་བཀའ་ཡོད་པའི་སྐོར་ལས་རྒྱས་ཤིང་རྒྱས་པ་སྟེ་ཡིག་ཐོ་ཚུ་རྒྱུན་སྲུང་འབབ་ནི།
- (7) རྒྱལ་ཁབ་དང་ལུང་ཕྱོགས་དེ་ལས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་དེང་སང་གི་སྐྱེ་ལྡན་འཕུལ་རིགས་མ་ཚད་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ཚུ་དང་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་སྐོར་ལས་མི་སྟེ་དང་བཟང་སྲོད་དེ་ལས་ཚན་རིག་དང་ཁྱད་རིག་མ་ཚད་འཕུལ་རིག་དང་གནད་དོན་གཞན་ཚུ་གི་འཕལ་གྱི་ཐབས་ལམ་གསར་པ་དང་གོང་འཕེལ་ཚུའི་སྐོར་ལས་བཀོད་ཚོགས་གྱི་འབྲུས་མི་ཚུ་ལུ་གོས་སྟོན་བྱིན་ནི།
- (8) སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་འཆར་གཞི་དང་ལམ་སྟོན་དེ་ལས་སྤྱིགས་གཞིའི་ཐབས་ལམ་ཚུའི་སྐོར་ལས་མི་མང་ལུ་གོ་བད་སྟེལ་ནི།
- (9) བད་དོན་བརྗེ་སོར་དང་མི་མང་ལུ་བརྒྱུད་འབྲེལ་རེས་གཏན་བཟོ་ནི་ལུ་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གནས་བསྐྱེད་ལེ་འཛིན་སྲོང་འབབ་ནི།

- (11) The Authority shall register relevant decisions made under this Regulations in the Bhutan Biosafety Clearing House within fifteen days of making the decision;
- (12) Ensure that inspections and other control measures including sampling and laboratory testing, as appropriate are carried out;
- (13) Enforce this Rules and Regulations, subsidiary legislation including circular, notification, and any other function that may be assigned by the Board; and
- (14) Review and assess the implementation of the Act, its Rules and Regulations and apprise to the Board.

Biosafety Technical Working Group

12. In accordance with Section 14 (3) of Chapter II of the Act, the Biosafety Technical Working Group is constituted with members from relevant agencies to advise on the technical and scientific issues related to GMOs and to review applications.
13. The Biosafety Technical Working Group shall consist of competent member(s) as appropriate from:
 - (1) Department of Livestock, Ministry of Agriculture and Forests;
 - (2) Department of Agriculture, Ministry of Agriculture and Forests;

- (੧੭) སྐྱིགས་གཞི་འདི་འཛིན་པ་གསལ་ལྟར་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གནས་བསྟུ་ལྟེ་བའི་
ནང་ཐག་གཅད་པའི་གྲོས་ཚོད་རྩི་ག་ར་གྲོས་ཚོད་དེ་རྩི་ཐག་གཅད་པའི་ཉིན་མ་ལས་
ཉིན་ལྷངས་ གཤམ་འཛིན་དང་བཅས་འཛིན་གྱིས་ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ།
- (੧੮) འོས་འཚམས་ལྷན་པའི་དཔེ་ཚད་ལེན་ནི་དང་ཚན་རིག་བརྟན་དཔུང་འབད་ནི་རྩི་
བརྩིས་ཏེ་ཞིབ་དཔུང་དང་ཚད་འཛིན་ཐབས་ལམ་གཞན་རྩི་དེས་གཏན་བཟོ་ནི།
- (੧੯) ལྷན་བསྐྱོད་པ་དང་ བརྟན་བསྟུ་ལ་ དེ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་
ཚོགས་ཀྱིས་ སྤོད་པའི་མཛོད་སློབ་གཞན་རྩི་ག་ཅི་ཞིན་རུང་ བརྩིས་ཏེ་བཅའ་ཡིག་
དང་སྐྱིགས་གཞི་འདི་དང་ ཡན་ལག་ཁྲིམས་བཟོ་རྩི་བསྟུ་སྤོད་འབད་ནི།
- (੨੦) བཅའ་ཁྲིམས་དང་དེ་འདྲི་སྐྱིགས་གཞི་རྩི་ལག་ལེན་འབབ་ནི་སློབ་ལས་བསྐྱར་ཞིབ་
དང་དབྱེ་དཔུང་འབད་ནི་དང་བཀོད་ཚོགས་ལུ་སྟན་ལུ་འབད་ནི།

སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གི་ལུང་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན།

- ੧੨. རིགས་རྒྱུན་འབྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་ཕྱོག་སྟོན་རྩི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་ལུང་རིག་དང་ཚན་
རིག་གི་གནད་དོན་རྩི་སློབ་ལས་གྲོས་སྟོན་བྱིན་ནི་དང་ལུ་ཡིག་རྩི་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་ལུ་
བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེན་གཉིས་པའི་དོན་ཚན་ ੧༤(੩)པ་དང་འབྲེལ་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་རྩི་
ལས་འབྲུས་མི་རྩི་དང་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གི་ལུང་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་ཅིག་གཞི་བརྩུགས་
ནི་ཞེས།
- ੧੩. སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གི་ལུང་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་གི་ནང་འོས་འཚམས་དང་བསྟུན་ ལྷོགས་
ལྷན་ཅན་གྱི་འབྲུས་མི་(རྩི་)སྟེ་རྩི་དགོཔ་རྩི་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར།
 - (੧) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་སློབ་ལས་ལུངས།
 - (੨) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་སོ་ནམ་ལས་ལུངས།

- (3) Department of Forests and Park Services, Ministry of Agriculture and Forests;
- (4) National Biodiversity Center, Ministry of Agriculture and Forests;
- (5) Royal Center for Disease Control, Ministry of Health;
- (6) National Environment Commission;
- (7) Royal University of Bhutan;
- (8) National Food Testing Laboratory, Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority, Ministry of Agriculture and Forests; and;
- (9) Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority, Ministry of Agriculture and Forests as Member Secretary.

Functions of the Biosafety Technical Working Group

14. As a technical advisory body, the broad functions of the Biosafety Technical Working Group are to provide scientific and other technical advice to the Authority.
15. Upon the request of the Authority or direction of the Board, the following are the specific functions;
 - (1) Review technical and scientific aspects of the applications for import of GMOs and products derived from GMOs;
 - (2) Review and assess applications to determine the safety and acceptability of GMOs and products derived from GMOs for consumption as food, feed or for processing;

- (3) Serve as expert committee to provide scientific advice, information and recommendation to the Authority and the Board regarding the use and distribution of GMOs and products derived from GMOs;
- (4) Review and recommend policies, guidelines and protocols specifying procedures for regulatory processes with respect to activities involving GMOs and products derived from GMOs especially their import and use with a view to ensure safety to human, animal and environment; and
- (5) Recommend emergency preparedness, response, monitoring and surveillance in case of any emergency activities related to GMOs and products thereof.

Meetings of the Biosafety Technical Working Group

16. The Biosafety Technical Working Group shall conduct as per the terms of reference developed by the Authority and endorsed by the Board.

Grievance Redressal Committee

17. Subject to section 14(9) of the Act, the Board hereby constitutes Grievance Redressal Committee to resolve administrative appeals with the following composition:
 - (1) One member from Department of Forests and Park Services;

- (2) One member from Department of Agriculture;
- (3) One member from Department of Livestock;
- (4) One member from Department of Public Health;
- (5) One member from National Environment Commission;
- (6) Legal Officer, Ministry of Agriculture and Forests; and
- (7) Focal person, Biosafety as the member Secretary

Meetings of the Grievances Redressal Committee

18. The Grievances Redressal Committee members shall meet as and when required to review the issues or complaints submitted to the Authority by the complainant.
19. The decision shall be made within ten working days from the date of the complaint received by the Grievances Redressal Committee.
20. In the event, the complainant is not satisfied with the decision of the Grievances Redressal Committee, the complainant may further appeal to the Board within ten working days from the date of the decision.
21. The Grievance Redressal Committee shall function in accordance with this Rules and Regulations and specific terms of reference approved by the Board.

- (੧) སོ་ནམ་ལས་ཁྲུངས་ལས་འབྲུས་མི་གཅིག
- (੨) སྐོ་ལོ་ལས་ཁྲུངས་ལས་འབྲུས་མི་གཅིག
- (༤) མི་དམངས་འཕྲོད་བསྟེན་ལས་ཁྲུངས་ལས་འབྲུས་མི་གཅིག
- (༥) རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་ལྷན་ཚོགས་ལས་འབྲུས་མི་གཅིག
- (༦) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་ཁྲིམས་དོན་འགོ་དཔོན།
- (༧) འབྲུས་མི་དྲུང་ཆེན་སྡེ་སྡེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་མི་གཙོ་ཅན།

ཚུན་རྟོག་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་གི་ཞལ་འཛོམས།

- ੧੯. ཉེག་བཤད་བཀོད་མི་གིས་དབང་འཛིན་ལུ་བརྟུགས་ཡོད་བའི་འབྲེལ་གཞན་ཡང་ན་ཉེག་བཤད་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་ལུ་ཚུན་རྟོག་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་གིས་ནམ་དགོས་དང་བསྐྱུན་ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་དགོ།
- ੧༩. ཚུན་རྟོག་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་གིས་ཉེད་བཤད་དེ་ཚུ་ཐོབ་པའི་ཉིན་མ་ལས་ལཱ་འབད་བའི་ཉིན་གྲངས་བརྟུ་ཐམ་གྱི་ནང་འཁོད་གོས་ཐག་གཅད་དགོ།
- ੨༠. ཚུན་རྟོག་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་གི་གོས་ཚོད་སྐོར་ལས་ཉེག་བཤད་བཀོད་མི་ལུ་ངེས་ཤེས་མ་འདྲོངས་པ་ཅིན་གོས་ཚོད་ཀྱི་ཉིན་མ་ལས་ལཱ་འབད་བའི་ཉིན་གྲངས་བརྟུ་ཐམ་གྱི་ནང་འཁོད་ཉེག་བཤད་བཀོད་མི་དེ་གིས་བཀོད་ཚོགས་ལུ་ཡང་བསྐྱར་མཐོ་གཏུགས་ལུ་ཚོག་
- ੨੧. ཚུན་རྟོག་སེལ་ཐབས་ཚོགས་ཚུང་གིས་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདི་དེ་ལས་བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་ངོས་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་དམིགས་གསལ་གྱི་འགན་ཚད་དང་འབྲིལ་དགོ།

CHAPTER III

RISK ASSESSMENT, MANAGEMENT AND COMMUNICATION

22. In accordance to Sections 20, 21 and 22 of chapter IV of the Act, GMOs and products derived from GMOs for introduction into Bhutan shall be subjected to risk assessment, management and communication as provided under this Chapter.

Risk Assessment

23. The applicant shall carry out risk assessment based on Guidelines on Risk Assessment for Food and Feed Products derived from Genetically Modified Plants and Environmental Risk Assessment of Genetically Modified Plants.
24. The Biosafety Technical Working Group shall review the risk assessment report of the GMOs submitted by the applicant and provide their technical opinion to the Authority.
25. If the risk assessment has been carried out in line with the provisions of the Cartagena Protocol on Biosafety, the same risk assessment report may be accepted.
26. The Authority may not carry out risk review in cases, where the GMOs have been previously accorded approval for import by the Board.

ལེའུ་༥༥༥

ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་བརྟེན་སྟོན།

༡༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་༥༥༥པའི་དོན་ཚན་༡༠༥་དང་༡༡༥་དེའི་ལས་༡༣༥་དང་འཁྲིལ་འབྲུག་ནང་
འཁོད་གསལ་བཅུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུ་དང་དེ་
ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལེའུ་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་བཀོད་བཞིན་ཡོད་པའི་ཉེན་ལ་
དབྱེ་ཞིབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་དེའི་ལས་བརྒྱུད་འབྲེལ་ཚུ་འབད་དགོ།

ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ།

༡༣. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྐྱེ་ཤིང་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་བཟའ་སྦྱོར་དང་ཆག་གི་ཐོན་
སྐྱེད་ཚུའི་ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྐྱེ་ཤིང་ཚུ་ལས་མཐའ་
འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་གནད་ཚད་ཅན་གྱི་ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ལས་ལུགས་ལུ་གཞི་བཞག་
སྟེ་ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།

༡༤. ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་བཅུགས་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་
ཚུའི་ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་སྟན་ལུ་ཚུ་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་ཁྱད་རིག་ལས་བྱེད་སྟེ་ཚོན་གྱིས་བརྒྱར་
ཞིབ་འབད་དེ་ཁོང་རའི་ཁྱད་རིག་བསམ་འཆར་ཚུ་དབང་འཛིན་ལུ་བྱིན་དགོ།

༡༥. གལ་སྲིད་ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དེ་ཀར་འ་ཉི་ན་གི་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་དཔུང་གཞིའི་དགོངས་དོན་
ཚུ་དང་འཁྲིལ་འབད་ཡོད་ཚེ་ ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་སྟན་ལུ་འདི་རང་ངོས་ལེན་འབད་ཚོག་

༡༦. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུ་ བང་འབྲེན་གྱི་དོན་ལུ་ཉེ་མ་ལས་བཀོད་
ཚོགས་ཀྱི་གནང་བ་གྲོལ་ཉེ་ཡོད་ཚེ་ དབང་འཛིན་གྱིས་ཉེན་ལ་བརྒྱར་ཞིབ་འབད་མ་དགོ་
པར་བཞག་ཚོག་

Risk Management

27. The applicant shall propose appropriate risk management mechanisms to manage and control any potential risk identified in the risk assessment.
28. The approval for the import, transit, placing on the market, or contained use of a GMO or product derived from GMO may require importer to carry out monitoring and evaluation of risks on a continuous basis as contained in the conditions of approval.
29. The applicants conducting activities involving products derived from GMOs shall prepare and submit risk management plans to the Authority for approval.
30. The applicant shall implement their approved risk management plans and shall be subjected to compliance monitoring by the Authority.

Risk Communication

31. The Authority shall develop and implement risk communication guideline for effective communication.

ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོད།

- ༢༧. ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་ནང་ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་མི་འབྱུང་གི་དུང་པའི་ཉེན་ཁ་གང་རུང་འཛིན་སྐྱོད་དང་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་ངོས་འཚམས་ལྡན་པའི་ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་འཛིན་སྐྱོད་གི་ཐབས་རིག་ཚུའི་སྐོར་ལས་ལྷུ་ཡིག་བཙུགས་མི་གིས་གོས་འཆར་བཀོད་དགོ།
- ༢༨. རིགས་རྒྱུན་འགྲུབ་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་དང་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ནང་འབྲེན་ཡང་ན་བརྒྱུད་འགྲུལ་ཉེ་ཚོང་ ཟུར་བཀག་གི་ལག་ལེན་ཚུའི་དོན་ལུ་གནང་བ་དེའི་ནང་བཀོད་བཞིན་ཡོད་པའི་ཆ་རྒྱུན་ལྟར་ནང་འབྲེན་པ་གིས་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་ཉེན་ཁ་ཚུ་ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དགོ།
- ༢༩. རིགས་རྒྱུན་འགྲུབ་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་དོན་ཚུ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་མི་གི་ལྷུ་ཡིག་ཅིག་ཁར་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོད་འཆར་གཞི་ཚུ་གྲ་སྒྲིགས་འབད་དེ་གནང་བ་གི་དོན་ལུ་དབང་འཛིན་ལུ་སྐྱོད་དགོ།
- ༣༠. ལྷུ་ཡིག་བཙུགས་མི་ཚུ་གིས་ཁོང་རའི་གནང་བ་ཐོབ་ཡོད་པའི་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོད་འཆར་གཞི་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་དང་འཆར་གཞི་དེ་ཚུ་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ལྟ་རྟོག་དབང་འཛིན་གྲིས་འབད་ཚོག།

ཉེན་ཁ་བཅུ་སྐྱོད།

- ༣༡. དོན་སློན་ཅན་སྐྱེ་བརྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་དབང་འཛིན་གྲིས་ཉེན་ཁ་བརྒྱུད་འབྲེལ་ལས་སྐོན་ཚུ་བཙུགས་ཏེ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།

CHAPTER IV
ADMINISTRATIVE PROCEDURE FOR
GMO APPROVAL

Application Procedure

32. All applications for approval of any activities using GMOs are required to be submitted to the Authority.
33. The applicant shall submit application for approval of GMOs based on event specific transformation/genetic modification.
34. For GM food/feed containing stacked events, the applicant shall submit new application for approval of GMOs.
35. The applicant shall prepare an application in line with the Guidelines for Handling Applications for GMOs and their products.
36. The Authority shall complete an administrative review of each application to verify that the application and documentation requirements for approval of GMOs are fulfilled.

ལེབ་ལྔཔ།

རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་གི་གནང་བ་གི་
དོན་ལུ་བདག་སྐྱོང་གནང་སྐྱོད།

ལྷ་ཡིག་ལམ་ལུགས།

- ༣༢. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ལས་དོན་གང་རུང་གི་གནང་བ་ལུ་མི་དོན་ལུ་ལྷ་ཡིག་ཚུ་ག་ར་དབང་འཛིན་ལུ་བཅུགས་དགོ།
- ༣༣. ལྷ་ཡིག་བཅུགས་མི་འདི་གིས་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དེ་དོན་ལུ་གནང་བ་དེ་བསྐྱུར་བ་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་འབྲུང་རིམ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ལྷ་ཡིག་བཅུགས་དགོ།
- ༣༤. རིགས་རྒྱན་སྣ་མང་ཡོད་མི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་ཟ་ཆས་ཆག་གི་ཐད་ལུ་ལྷ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་གི་གནང་བ་ལུ་མི་དོན་ལུ་ལྷ་ཡིག་གསར་བ་བཅུགས་དགོ།
- ༣༥. ལྷ་ཡིག་བཅུགས་མི་འདི་གིས་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་དེ་ཚུ་དེ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་དོན་ལུ་ལྷ་ཡིག་བསྐྱར་ཞིབ་ལམ་སྟོན་དང་འཁྲིལ་ལུ་ལྷ་ཡིག་དེ་གྲ་སྐྱིགས་འབད་དགོ།
- ༣༦. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་གི་གནང་བ་ལུ་མི་དོན་ལུ་དགོ་པའི་ལྷ་ཡིག་དང་ལྷིག་ཆ་ཚུ་ཚང་མ་སྟེ་ཡོད་མེད་བདེན་དབྱེད་འབད་ནི་ལུ་དབང་འཛིན་གྱིས་ལྷ་ཡིག་རེ་རེ་བཞིན་བདག་སྐྱོང་གི་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ།

37. Applications that are complete shall be acknowledged to the applicant within 10 working days from the date of receipt of the application. However, the incomplete applications will be returned to applicant with an explanatory letter.
38. The applications after acknowledgment shall be submitted to the Technical Working Group by the Authority within 5 working days.
39. The Technical Working Group shall review, assess and issue decision to the Authority within 90 working days.
40. The Authority shall submit the decision of the TWG to the Board within 5 working days
41. The Board shall issue decision within 15 working days to the Authority.
42. The Authority shall communicate the decision to the applicant within 3 working days.

Confidential Business Information

43. The applicant may indicate or mark information in the application as confidential business information based on the accepted criteria stated in the Guidelines for Handling Applications for GMOs and their products.

37. ཡིག་ཆ་ཚང་མ་སླེ་ཡོད་པའི་ལུ་ཡིག་ཚུའི་སྐོར་ལས་ལུ་ཡིག་འབྱོར་བའི་ལྷ་ཚོས་ལས་ལུ་
འབད་བའི་ཉིན་གངས་ ༡༠ནང་འཁོད་ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་ཚུ་ལུ་སྦྱོར་ལེན་འབད་དགོ།
གལ་སྲིད་ལུ་ཡིག་ཆང་མ་སླེ་མེད་མི་ཚུ་ ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་ལུ་ཡིག་ཐོག་ཁ་གསལ་
སྒྲགས་ཏེ་ཡོག་སྦྱོད་དགོ།

38. ལུ་ཡིག་ཚུ་སྦྱོར་ལེན་འབད་བའི་ལུ་ ལུ་འབད་བའི་ཉིན་གངས་ ༥འཁོད་དབང་
འཛིན་གྱིས་ཁྱད་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་ལུ་བཅུགས་དགོ། ཨིན་རུང་ལུ་ཡིག་ཆང་མ་སླེ་མེད་
མི་ཚུ་ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་ལུ་ཡིག་ཐོག་ཁ་གསལ་སྒྲགས་ཏེ་ཡོག་སྦྱོད་དགོ།

39. ཁྱད་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་གྱིས་བསྐྱར་ཞིབ་དང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་བའི་ལུ་ གོས་ཚོད་དེ་ལུ་
འབད་བའི་ཉིན་གངས་ ༢༠ནང་འཁོད་དབང་འཛིན་ལུ་བྱིན་དགོ།

40. དབང་འཛིན་གྱིས་ཁྱད་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་གྱི་གོས་ཚོད་དེ་ལུ་འབད་བའི་ཉིན་གངས་
༥ནང་འཁོད་བཀོད་ཚོགས་ལུ་བཅུགས་དགོ།

41. བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་གོས་ཚོད་དེ་ ལུ་འབད་བའི་ཉིན་གངས་ ༡༥ནང་འཁོད་དབང་འཛིན་ལུ་
བྱིན་དགོ།

42. དབང་འཛིན་གྱིས་གོས་ཚོད་དེའི་སྐོར་ ལུ་འབད་བའི་ཉིན་གངས་ 3ནང་འཁོད་ལུ་ཡིག་
བཅུགས་མི་ལུ་བརྟེན་སྦྱོད་དགོ།

ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གསང་བའི་བརྟེན་འགྲུལ་

43. རིགས་རྒྱུན་འཇུག་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལཱ་ཚུ་དང་དེ་ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་དོན་ལུ་ལུ་ཡིག་
བསྐྱར་ཞིབ་ལམ་སྟོན་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ངོས་ལེན་ཅན་གྱི་ཚད་གཞི་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་
སྟེ་ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་ལུ་ཡིག་ནང་བཀོད་པའི་བརྟེན་འགྲུལ་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གསང་བའི་
བརྟེན་འགྲུལ་གྱི་བརྟེན་འགྲུལ་ལང་ན་རྟགས་བཀོད་དགོ།

44. The Authority shall not disclose to a third party any confidential information exchanged under this Rules and Regulations and shall protect the intellectual property rights of the applicant.
45. The following information shall not be considered confidential:
 - (1) The name and address of the exporter and importer;
 - (2) The unique identifier of the GMO;
 - (3) A summary of the risk assessment; and
 - (4) Any risk management requirements.

Safety Review

46. Applications that comply with the information requirements shall be processed for risk review by the Biosafety Technical Working Group according to Guidelines on Risk Assessment for Food and Feed Products derived from Genetically Modified Plants and Environmental Risk Assessment of Genetically Modified Plants.
47. The GM food or feed containing stacked events shall be considered as a new GMO and shall be subjected to a full safety assessment even if the single events have prior approvals.
48. For initiating the review of safety assessment by the Biosafety Technical Working Group, the Authority shall prepare a cover note on each application with the following details:

༤༤. བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་བརྗེ་སོར་འབད་ཡོད་མི་གསང་བའི་བདེ་དོན་ཚུ་ག་ཅི་
ཡིན་རུང་དབང་འཛིན་གྱིས་གཞན་འབྲེལ་ཅ་སན་ཚུ་ལུ་ཕྱིར་བཤད་འབད་ནི་མེད་པ་མ་ཚང་
ཞུ་ཡིག་བཙུགས་མི་གི་རིག་གསར་དངོས་པའི་ཐོབ་དབང་ཚུ་ཡང་གསང་བ་སྐྱེ་བཞག་དགོ

༤༥. གསང་བའི་བདེ་དོན་གྱི་གངས་སུ་མ་ཚུད་མི་ཚུ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར།

- (༡) ཕྱིར་ཚོང་པ་དང་ནང་འབྲེན་པའི་མིང་དང་ཁ་བྱང།
- (༢) རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཅོས་བཏང་བའི་སོག་ལྡན་ཚུའི་དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་ལྟགས།
- (༣) ཉེན་ཁ་དབྱེ་དཔུང་གི་བཙུན་དོན།
- (༤) ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ག་ཅི་ཡིན་རུང་།

ཉེན་སྲུང་བསྐྱར་ཞིབ།

༤༦. མཁོ་གལ་ཡོད་པའི་བདེ་དོན་ཚུ་ཚངམ་སྐྱེ་ཡོད་མི་ཞུ་ཡིག་ཚུ་རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཅོས་
བཏང་བའི་སྐྱེ་ཤིང་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཟ་ཆས་དང་ཆག་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་
དང་རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྐྱེ་ཤིང་ཚུ་གི་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་ཉེན་
ཁ་དབྱེ་ཞིབ་ལམ་སྟོན་གཉིས་དང་འབྲིལ་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་བྱུང་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་གྱིས་
ཉེན་ཁ་བསྐྱར་ཞིབ་གྱི་དོན་ལུ་ག་སྐྱིགས་འབད་དགོ

༤༧. རིགས་རྒྱན་བྱུང་རིམ་སྤྲོ་མང་ཡོད་མི་ རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཅོས་བཏང་བའི་ཟ་ཆས་ཡང་ན་
ཆག་ཚུ་ རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཅོས་བཏང་བའི་སོག་ལྡན་གསར་པ་ཡིན་མ་སྐྱེ་བཅི་འཛོག་
འབད་དགོཔ་དང་སྤྲོ་མང་ལས་བྱུང་རིམ་གཅིག་ལུ་སྤྲོ་མོང་གནང་བ་ཡོད་རུང་ཉེན་སྲུང་དབྱེ་
ཞིབ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱབ་དགོ

༤༨. སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་བྱུང་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་གྱིས་ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་བསྐྱར་ཞིབ་འགོ་
བཙུགས་ནིའི་དོན་ལུ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཞུ་ཡིག་རེ་རེ་ལུ་གཤམ་གསལ་གྱི་བདེ་དོན་ཚུ་ཚུད་
མི་གཞོང་ཤོག་ཚུ་ག་སྐྱིགས་འདབ་དགོཔ་དེ་ཡང་།

- (1) The name of the applicant;
 - (2) The type of application;
 - (3) The name of the recipient organism, including whether the recipient organisms can cross fertilise with wild flora/fauna and/or with cultivated crops in the case of plants in the receiving environment;
 - (4) The inserted genes or sequences; and
 - (5) Status of approval in country of origin.
49. The applicant shall, where any new information becomes available on any potential risks to human or animal health, biological diversity or the environment, notify the Authority immediately from the time the information becomes available.

CHAPTER V PERMIT PROCEDURES

Import Permit Procedures

50. All applicants intending to import GMOs and products derived from GMOs for direct use as food, feed or for processing shall obtain a permit from the Authority.

- (༡) ལྷ་ཡིག་བརྩུགས་མིའི་མིང་གསལ།
- (༢) ལྷ་ཡིག་གི་དབྱེ་བ།
- (༣) གསར་བརྩུགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ནང་གི་སྲོ་ཤིང་ཚུའི་འབྲེལ་གནད་སྐབས་སྐྱེ་སོན་བརྩུགས་སའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་གིས་རི་ཁའི་སྲོ་ཤིང་/སྲོག་ཆགས་དང་/ཡང་ན་བཏབ་པའི་ལོ་ཐོག་ཚུ་དང་རིགས་བསྐྱེས་བཏབ་མིན་བརྗེས་ཏེ་སྐྱེ་སོན་བརྩུགས་སའི་སྲོག་ལྷན་གྱི་མིང།
- (༤) བརྩུགས་མི་རིགས་སོན་ཡང་ན་རིགས་སོན་དབྱེ་དབྱད་ཚུ།
- (༥) འབྲུང་སའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་གནང་བ་ཡོད་མེད།

༤༧. འགོ་བ་མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ཡང་ན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་འབྲུང་སྲིད་པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ག་ཅི་གི་སྐོར་ལས་ཨིན་རུང་བད་དོན་གསར་པ་ཐོབ་པ་ཅིན་ལྷ་ཡིག་བརྩུགས་མི་གིས་བད་དོན་དེ་ཚུ་ཐོབ་པའི་དུས་ཚོད་ལས་གང་མཚུགས་དབང་འཛིན་ལུ་བད་བསྐྱེལ་བྱིན་དགོ།

ལེའུ་ཡུལ། ཚོག་ཐམ་ལམ་ལུགས།

ནང་འབྲེན་ཚོག་ཐམ་ལམ་ལུགས།

༥༠. ཐད་ཀར་དུ་ཟ་ཆས་ཆག་སྐྱེ་ཡང་ན་བཟོ་བཅོས་འབད་ནི་ཚེད་དུ་ལག་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་རིགས་རྒྱུན་འགྲུབ་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་དང་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ནང་འབྲེན་འབད་འདོད་ཡོད་མི་ལྷ་ཡིག་བརྩུགས་མི་ཚུ་ག་ར་གིས་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་ལེན་དགོ།

51. The application for a permit to import GMOs and product derived from GMOs for direct use as food, feed or for processing shall be accompanied by:
 - (1) A duly filled application form;
 - (2) An Import Permit fee of Nu. 500; and
 - (3) All required documentation requirements as per Guidelines for Handling Applications for GMOs and their products.
52. For issuance of import permit for approved GMOs intended for further processing, the applicant is required to have in place processing facilities approved by the relevant authorities.
53. All GMOs intended for imports shall also meet the bio-security requirements as per the Plant and Animal Quarantine regulatory requirements.
54. For approved GMOs, the applicant shall process for Import Permit at least fifteen (15) working days prior to the intended date of import and the Authority shall issue a permit, with or without conditions, within ten (10) working days of receipt of the application, if it fulfills all the biosecurity requirements.

༤༧. ཐད་ཀར་དུ་ཟ་ཆས་ཆགས་སྟེ་ཡང་ན་བཟོ་བཅོས་འབད་ནི་ཚེད་དུ་ལག་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་རིགས་
རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལཱ་ན་རྩལ་ལྡན་དང་དེ་རྩལ་ལྡན་གྱི་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་རྩལ་ལྡན་
འབད་ནི་ལུ་ཚོག་ཐམ་གྱི་དོན་ལུ་ལྷུ་ཡིག་དང་མཉམ་གཅིག་བསྐྱུགས་དགོཔ་ཚུ་ཡང་།

- (༡) ཚུལ་དང་མཐུན་སྟེ་བཀང་མི་ལུ་ཡིག་འབྲི་ཤོག
- (༢) རྣམ་འབྲེན་ཚོག་ཐམ་གྱི་སྐོ་ཡོན་སྟེ་དདུལ་ཀྱམ་༤༠༠དང་།
- (༣) རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལཱ་ན་རྩལ་ལྡན་དང་དེ་རྩལ་ལྡན་གྱི་དོན་ལུ་
ལྷུ་ཡིག་བསྐྱར་ཞིབ་ལམ་སྟོན་ལྟར་མཁོ་གལ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆས་ག་ར།

༤༨. ཡང་བསྐྱར་བཟོ་བཅོས་འབད་ནི་ལུ་དམིགས་པའི་གནང་བ་གྲོལ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་
འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལཱ་ན་རྩལ་ལྡན་གྱི་ཚོག་ཐམ་སྟོན་ནི་དོན་ལུ་ལྷུ་ཡིག་བཅུགས་
མི་ལུ་འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་རྩལ་ལྡན་གནང་བ་གྲོལ་བའི་བཟོ་བཅོས་འབད་ནི་འཐུན་
རྒྱུ་ཚུ་དགོ།

༤༩. རྣམ་འབྲེན་གྱི་དོན་ལུ་དམིགས་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལཱ་ན་རྩལ་ལྡན་ག་ར་
སྤོ་ཤིང་དང་སེམས་ཅན་བྱུང་བརྟལ་གི་སྤྲིགས་གཞི་གྱི་སྐྱེ་ལཱ་སྤྲུང་སྐྱོབ་གི་མཁོ་གལ་ཚུ་
དང་འཁྲིལ་དགོ།

༥༠. གནང་བ་གྲོལ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལཱ་ན་རྩལ་ལྡན་ཚོག་
ཐམ་གྱི་དོན་ལུ་ལྷུ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་ཉུང་ཤོས་ནང་འབྲེན་འབད་ནི་ཨིན་པའི་ལྷན་ཚུ་ལཱ་
གོང་ལས་ལཱ་འབད་བའི་ཉིན་གྲངས་(༡༥)ནང་འཁོད་བྱ་རིམ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་དགོཔ་དང་
གལ་སྲིད་ལྷུ་ཡིག་དེ་སྐྱེ་ལཱ་སྤྲུང་སྐྱོབ་གི་མཁོ་གལ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ཡོད་ཚེ་ལྷུ་ཡིག་འབྱུར་
ཞིན་མ་ལས་ལཱ་འབད་བའི་ཉིན་གྲངས་(༡༠)ནང་འཁོད་དབང་འཛིན་གྱིས་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་ཡོད་
མེད་གྱི་སྐོ་ལས་ཚོག་ཐམ་སྟོན་དགོ།

55. Applications for permit pertaining to GMOs which have not been approved, the Authority shall review and process the application as per the ‘Administrative Procedure for GMO Approval’.
56. Products derived from GMOs may be imported into Bhutan only at officially designated border points.
57. The permit issued shall be used solely by the person to whom it is issued and is not transferable to any other person.
58. The permit shall be valid for a period of sixty (60) days from the date of issue, but may be renewed for 30 days unless there is non-compliance to any of the imposed condition.

Revocation of Permit

59. The Authority shall revoke a permit based on any of the following conditions;
 - (1) If there is any new information as to the harmful effects of the GMOs;
 - (2) If the GMOs cause damage to the environment, human and animal health which could not be envisaged when the approval was given;

༥༥. གནང་བ་མོལ་ཏེ་མེད་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཟང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་ཐམ་གྱི་དོན་ལུ་ལྷུ་ཡིག་ཚུ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཟང་བའི་སྲོག་ལྡན་གི་གནང་བའི་དོན་ལུ་བདག་སྦྱོང་གི་གནད་སྦྱོང་དང་འཁྲིལ་བསྐྱར་ཞེས་འབད་དེ་བྱ་རིམ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ

༥༦. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཟང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ངོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ས་མཚམས་སྒོར་རྩ་ཚུ་ལས་རྒྱུང་མ་གཅིག་ནང་འདྲེན་འབད་ཚོག

༥༧. ཐོབ་ཡོད་པའི་ཚོགས་ཐམ་དེ་ཚོགས་ཐམ་ཐོབ་མི་རྒྱུང་མ་གཅིག་གིས་ལག་ལེན་འཐབ་ཚོགས་ཨིན་མ་དང་མི་ངོས་གཞན་ག་ལུ་ཡང་སྲོ་སོར་འབད་ནི་མེད།

༥༨. ཚོགས་ཐམ་ཚུ་སྦྱོང་པའི་ལྷན་ཚོས་ལས་ཉིན་གྲངས་༦༠འི་དུས་ལུན་གྱི་རིང་ལུ་ཆ་གནས་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་བཀོད་ཡོད་པའི་ཆ་རྒྱུན་ག་ཅི་ལུ་ཨིན་རུང་མ་གནས་པར་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་དེ་མེན་ཉིན་གྲངས་༣༠འི་དུས་ལུན་གྱི་དོན་ལུ་བསྐྱར་གསོ་འབད་ཚོག

ཚོགས་ཐམ་ཆ་མེད།

༥༩. དབང་འཛིན་གྱིས་གཤམ་གསལ་ལྟར་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ག་ཅི་ལུ་ཨིན་རུང་གཞི་བཞག་སྟེ་ཚོགས་ཐམ་ཚུ་ཆ་མེད་གཏང་དགོཔ་འདི་ཡང་།

(༡) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཟང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འི་གོད་སྦྱོན་གྱི་ཞོར་འགྲམ་ཚུ་འི་སྒོར་ལས་བདད་དོན་གསར་པ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་ཐོབ་པ་ཅིན་དང་།

(༢) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཟང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལུ་བརྟེན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་དེ་ལས་འགོ་བ་མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་གནང་བ་མོལ་བའི་སྐབས་ལུ་བསམ་དཔྱད་ལས་འདས་པའི་གོད་པ་བཀལ་བ།

- (3) In the opinion of the Authority, new information or a review of existing information about GMOs or products derived from GMOs has established or is likely to establish any risk to human or animal health, or the environment;
- (4) Refusal to allow inspection of the premises where the GMOs or products derived from GMOs are stored, used and/or disposed; and
- (5) Non-compliance with or violation of any of the imposed conditions.

Export Procedures

60. Where required, the Authority may issue export certificate for products derived from GMOs in accordance to the regulatory requirements of the importing country which should be fulfilled by the exporter.
61. An application to export GMOs shall be made in the form prescribed by the Authority with Export Certificate fee of Nu. 500.
62. Applicants may process for export certificate at least fifteen (15) working days prior to the intended date of export.

- (3) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཙུག་བཙུག་པོ་ལྟར་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱོད་ཚུ་ལོ་སྐོར་ལས་བཅུ་དོན་གསར་པ་ཡང་ན་ཐོབ་བཞིན་ཡོད་པའི་བཅུ་དོན་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་ལུ་བརྟེན་དབང་འཛིན་གྱི་བསམ་འཆར་ལུ་འགྲོ་བ་མིའམ་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ཡང་ན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་ཉེན་ཁ་ཡོད་ལུགས་ཡང་ན་འབྱུང་སྲིད་ནི་ཨིན་མ་སྤྲེའཆར་གྲགས།
- (4) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཙུག་བཙུག་པོ་ལྟར་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱོད་ཚུ་བཞག་ས་དང་ཡང་ན་སྲོད་ས་བཀོ་སའི་གཞིས་གནས་ཚུ་ཞིབ་དཔྱད་འབད་མ་བཅུག་ག།
- (5) བཀོད་ཡོད་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་ག་ཅི་ལུ་ཨིན་རུང་མ་གནས་པ་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་འགལ་གྲགས་པ།

ཕྱིར་ཚོང་གནད་སྲོད།

- 60. མཁོ་གལ་ཡོད་པ་ཅིན་ནང་འབྲེན་འབད་སའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཚམས་འཛིན་གྱི་མཁོ་གལ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་དབང་འཛིན་གྱིས་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཙུག་པོ་ལྟར་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱོད་ཚུ་ལོ་སྐོར་ལུ་ཕྱིར་ཚོང་ལག་འཁྱེར་ཚུ་སྲོད་ཚོགས་དང་མཁོ་གལ་དེ་ཚུ་ལུ་ཕྱིར་ཚོང་འབབ་མི་གིས་གནས་དགོ།
- 61. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཙུག་བཙུག་པོ་ལྟར་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་ཕྱིར་ཚོང་འབད་ནི་ལུ་ལྷུ་ཡིག་ཚུ་ཕྱིར་ཚོང་ལག་འཁྱེར་གྱི་སྐོར་ཡོན་སྤེལ་ཀྱིས་༥༠༠དང་སྤྱི་གསལ་ཉེ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་འབྲི་ཤོག་ལྷར་བཅུགས་དགོ།
- 62. ཕྱིར་ཚོང་ལག་འཁྱེར་གྱི་དོན་ལུ་ལྷུ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་ཉུང་ཤོས་ཕྱིར་ཚོང་འབད་ནི་ཨིན་པའི་ལྷུ་ཚོས་ཀྱི་སྐོར་ལས་ལུ་འབབ་པའི་ཉེན་གངས་༡༥ནང་འཁོད་ལུ་རིམ་ཚུ་འགོ་འབྲེན་འབབ་དགོ།

63. Products derived from GMOs should be exported from Bhutan only at officially designated border points.

CHAPTER VI INSPECTION AND MONITORING

Power of Inspectors

64. The Inspector shall have the power to:
- (1) Demand information, seize and/or destroy any item from owner or person in charge of vehicle or premises that directly violates the prohibitions of import, transit, intentional release and contained use of GMOs capable of reproducing or products that may contain GMOs;
 - (2) Seize or take sample or copy of any appliance, material, object, substance, book, statement or document which is or contributes to proof of a violation of the provisions;
 - (3) Seize any item in the event of non-conformance to labeling requirements;
 - (4) Take necessary steps in an emergency situation without issuance of any orders or notice to the person responsible to prevent any damage to the health and

༤༣. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གཞུང་འབྲེལ་
 གྱི་ཐོག་ལས་ངོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ས་མཚམས་སློ་ར་ཚུ་ལས་རྒྱངས་གཅིག་ཕྱིར་ཚོང་
 འབད་དགོ

ལེའུ་ཡེ། ཞིབ་དཔྱད་དང་ལྟ་རྟོག

ཞིབ་དཔྱད་པ་ཚུའི་དབང་ཚད།

༤༤. ཞིབ་དཔྱད་པ་ལུ་ཡོད་པའི་དབང་ཚད་ཚུ་ཡང་།
- (༡) ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་
 ལྡན་ཚུ་ཡང་ན་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འོང་སྲིད་པའི་
 དངོས་པོ་ཚུ་ནང་འབྲེན་དང་བརྒྱུད་འགྲུལ་དེ་ལས་ཆེད་དམིགས་གསར་བཏོན་དང་
 ཚད་ལྡན་ལག་ལེན་ཚུའི་བཀག་དམ་ལས་ཐད་ཀར་དུ་འགལ་བའི་འགྲུལ་འཁོར་
 ཡང་ན་གཞིས་གནས་ཚུའི་ཚོ་བདག་ཡང་ན་འགོ་འཛིན་འབད་མི་ཚུ་ལས་བརྒྱ་དོན་
 ཚུ་ལེན་ནི་དང་/ཡང་ན་ཅ་ཆས་ག་ཅི་ཨིན་རུང་བཙམ་ལེན་དང་སྟོར་བཤེག་གཏང་ནི་
 དང།
 - (༢) བཙམ་ཁྲིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལས་འགལ་བ་ཡང་ན་འགལ་བ་ཨིན་མ་སྟེ་སྐྱབ་
 ཐེད་ལུ་ཕན་མི་ལཱ་ཆས་སམ་ཅ་དངོས་ཡང་ན་དངོས་པོ་འཇུ་རྒྱ་རྒྱས་ཀི་དེབ་རག་
 བརྗོད་ཡིག་ཆག་ཅི་ཨིན་རུང་བཙམ་ལེན་ནམ་དཔེ་ཚད་ཡང་ན་འབྲ་བལུས་རྒྱབ་ནི།
 - (༣) མིང་བྱང་བཏགས་ནི་མཁོ་གལ་ཚུ་ལུ་མ་གནས་པའི་གནད་རེ་འཐོན་པ་ཅིན་ཅ་ཆས་
 ག་ཅི་ཨིན་རུང་བཙམ་ལེན་འབད་ནི།
 - (༤) མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་བརྩིས་ཏེ་འགྲོ་བ་མིའམ་སེམས་ཅན་ཡང་ན་སྲོ་ཤིང་
 ཚུའི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ཚོ་སྲོག་ལུ་གནོད་སྐྱོན་ག་ཅི་ཨིན་རུང་སྲོན་འགོག་འབད་ནི་

life of humans, animals or plants including the environment and notify the Authority in writing; and

- (5) Perform the assigned responsibilities and carry an identification card duly signed by the Head of the Authority at all times during inspection, monitoring and enforcement activities;

General Inspection and Monitoring Requirements

65. The Inspector shall inspect any import or export of GMOs and products derived from GMOs including containers, packaging materials and other ingredients whether raw, semi or fully processed, at the officially designated points of entry and exit.
66. Activities carried out using products derived from GMOs shall be subjected to inspection by Inspectors as detailed in Guidelines for Inspection and Monitoring of GMOs.
67. Inspection shall be carried out to ensure that:
 - (1) The import and export of GMOs have evidence of prior approval;
 - (2) Each consignment is accompanied with required documents; and
 - (3) The terms and conditions contained in the permit are complied with.

ལུ་ཁག་འགན་ཡོད་པའི་མི་དོ་ལུ་བཀའ་བྱིན་ཡང་ན་བརྟམ་ག་ནི་ཡང་མ་བྱིན་
པར་ཚབས་བརྟམ་གྱི་གནས་སྤངས་ནང་དགོས་མཁའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་སྒྲིགས་ནི།

- (ལ) རང་ལུ་ཐོག་ཡོད་པའི་འགན་འཁུར་ཚུ་ བསྐྱབ་ནི་དང་ དབང་འཛིན་གྱི་འགོ་འཛིན་
ལས་ ཚུལ་དང་མཐུན་མ་སྟེ་ ས་ཡིག་བཀོད་པའི་དོ་འཛིན་ཤོག་བྱང་ཚུ་ ཞིབ་
དཔུང་ དེ་ལས་ བཟླ་རྟོག་དང་བསྟར་སྟོན་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་ བསྐྱབ་པའི་སྐབས་
དུས་ནམ་རང་ཞིན་རུང་ འབག་དགོ།

སྤྱིར་བཏང་ཞིབ་དཔུང་དང་ཟླ་རྟོག་གི་དགོས་མཁའོ།

༤༥. དོ་སློམ་དང་དོ་སློང་དངོས་པོ་མ་ཚད་མ་བཟོས་ཡང་ན་བྱེད་བཟོ་ཡང་ན་བཟོ་གྲུབ་ག་དེ་
འབད་རང་ཞིན་རུང་གི་ནང་རྗེས་བརྟམ་ཉེ་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་
ཚུ་དང་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ནང་འབྲེན་ཡང་ན་ཕྱིར་ཚོང་ག་ཅི་ཞིན་རུང་གཞུང་
འབྲེལ་ཐོག་ལས་དོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཐོན་ས་མཚམས་སྟོར་དང་ནང་འཇུག་ས་
མཚམས་སྟོར་ཚུ་འི་ནང་ཞིབ་དཔུང་པ་གིས་ཞིབ་དཔུང་འབད་དགོ།

༤༦. རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུ་ཞིབ་དཔུང་དང་ཟླ་རྟོག་གི་ལམ་སྟོན་ནང་
ཁ་གསལ་བཀོད་པ་བཞིན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ལས་དོན་
ཚུ་ཞིབ་དཔུང་པ་ཚུ་གིས་ཞིབ་དཔུང་འབད་དགོ།

༤༧. གཤམ་གསལ་ངེས་གཏན་བཟོ་ནི་ལུ་ཞིབ་དཔུང་འབད་དགོཔ་འདི་ཡང་།

- (༡) རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུ་ནང་འབྲེན་དང་ཕྱིར་ཚོང་རྒྱུབ་
ཚོགས་སྟེ་སྟེར་གྱི་གནང་བའི་སྐབས་བྱེད་ཡོད་པ་དང་།
- (༢) སྐྱེལ་ཆས་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་མཁའོ་གལ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་སྒྲིགས་ཉེ་ཡོད་པ།
- (༣) ཚོག་ཐམ་ནང་བཀོད་པའི་གནས་ཚུགས་དང་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་ལུ་གནས་ཉེ་ཡོད་པ།

68. In addition to verification of documents, the Inspector may take samples for testing.
69. The Inspector shall communicate in writing to the Authority with regard to information on any direct seizure at the point of entry.

Inspection of Consignments at the points of entry

70. When a consignment of GMOs arrives at a port of entry, the following are the procedures for inspection:
 - (1) The importer shall produce an import permit issued by the Authority or required documents;
 - (2) The inspector shall verify that import conditions are complied with; products intended for direct use as food or feed, or for processing (GMOs-FFP), should be accompanied by documents that clearly states, but not limited to, the following:
 - (a) Where identity of the GMOs is known, that the shipment contains GMOs-FFP;
 - (b) Where identity of the GMOs is not known, that the consignments may contain one or more GMOs-FFP;

༤༤. ཡིག་ཆ་ཚུ་བདེན་དཔུང་གི་ཁ་སྐོང་ལུ་བརྟམ་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ཞིབ་དཔུང་པ་གིས་
དཔེ་ཚད་ཚུ་ལེན་ཚོག

༤༥. ཞིབ་དཔུང་པ་གིས་དབང་འཛིན་ལུ་འཇུལ་སྐོ་ལས་བཀའ་མེད་བཅོན་ལེན་སྐོར་ ཡིག་ཐོག་
ལུ་བརྟེན་འབད་དགོ

འཇུལ་སྐོར་སྐྱེལ་ཆས་ཞིབ་དཔུང།

༥༠. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལཱ་ན་གི་སྐྱེལ་ཆས་ཚུ་འཇུལ་སྐོར་སྐྱོད་པའི་
སྐབས་ཞིབ་དཔུང་གི་དོན་ལུ་གནད་སྲོད་ཚུ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར།

(༡) ནང་འབྲེན་པ་གིས་དབང་འཛིན་གྱིས་སྲོད་ཡོད་པའི་ནང་འབྲེན་ཚོག་ཐམ་ཡང་ན་
མཁོ་གལ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་རྩོམ་འབད་དགོཔ་དང།

(༢) ནང་འབྲེན་གི་ཆ་རྒྱན་ཚུ་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་གི་སྐོར་ལས་ཞིབ་དཔུང་པ་གིས་
བདེན་དཔུང་འབད་དགོཔ་དང་ཐང་ཀར་བྱ་བ་ཆས་ཆག་ཡང་ན་བཟོ་བཅོས་འབད་
ནིའི་དོན་ལུ་(ཇི་ཨམ་ཨོ་ཨེམ་ཨེམ་མི)དམིགས་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་
སྐྱགས་ཏེ་འོངས་དགོཔ་འི་ཡིག་ཆ་ཚུ་འི་ནང་གཤམ་འཁོད་གི་བརྟེན་དོན་ཚུ་ཁ་གསལ་
སྤེ་བཀོད་དགོཔ་ཨིན་ཅུང་དེ་ཚུ་ལུ་ཚད་འཛིན་མེད་པ་ཚུ་ཡང།

(༣) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལཱ་ན་ཚུ་རོས་འཛིན་འབད་
ཚུགས་པ་ཡོད་པ་ཅིན་དོ་སྐྱེལ་ནང་ཇི་ཨམ་ཨོ་ཨེམ་ཨེམ་མི་ཡོད་ལུགས་
དང།

(༤) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལཱ་ན་ཚུ་རོས་འཛིན་འབད་མ་
ཚུགས་པ་ཅིན་དོ་སྐྱེལ་ནང་ཇི་ཨམ་ཨོ་ཨེམ་ཨེམ་མི་གཅིག་ ཡང་ན་དེ་
ལས་མང་མི་འོངས་སྤིད་ལུགས།

- (c) The common, scientific and commercial names of the GMOs; and
 - (d) That the GMOs are not for intentional introduction into the environment.
- (3) Inspect incoming consignment of GMOs to verify the actual content and cross check the consignment against their documentation;
 - (4) To ascertain whether the risk management strategies are followed by the applicant; and
 - (5) May check the decisions posted in the Bhutan Biosafety Clearing House regarding GMOs.

Inspection at processing facility

71. The Inspector shall conduct random inspection and targeted risk-based inspection in processing facility to monitor for compliance for the following:
 - (1) Records for transport of GMOs and products derived from GMOs;
 - (2) Storage areas;
 - (3) Containment measures;
 - (4) Waste treatment;
 - (5) Training of personnel; and

- (ག) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་གི་སྤྱི་མིང་དང་ཚན་རིག་གི་མིང་དེ་ལས་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་མིང་རྒྱུ།
- (ང) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ནང་ཆེད་དམིགས་གསར་བཙུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་མེད་ལུགས།
- (མ) ཅན་དོན་ངོ་མ་བདེན་དཔུང་འབད་ནི་དང་སྐྱེལ་ཆས་ཚུ་ཡིག་ཆའི་ནང་བཀོད་དོ་བཟུམ་ཡོད་མེད་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི་ལུ་ནང་སྦྱོད་གྱི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འི་སྐྱེལ་ཆས་ཚུ་ཞིབ་དཔུང་འབད་ནི།
- (ཙ) ལུ་ཡིག་བཙུགས་མི་གིས་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྦྱོང་གི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་ངེས་གཏན་བཟོ་ནི།
- (འ) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འི་སྐྱོར་ལས་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གནས་བསྐྱེ་ལྷོ་བའི་ཡོངས་འབྲེལ་ནང་བཙུགས་ཡོད་པའི་སྲོག་ཚོང་ཚུ་ཞིབ་དཔུང་འབད་ནི།

བཟོ་འདོན་མཐུན་རྐྱེན་ཞིབ་དཔུང།

- ༡༡. ཞིབ་དཔུང་པ་གྲིས་བཟོ་འདོན་མཐུན་རྐྱེན་ནང་རིམ་བཤམ་ཞིབ་དཔུང་དང་ཆེད་དམིགས་གྱི་ཉེན་ཁ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་གཤམ་གསལ་ཚུ་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་འདོན་ལུ་ཞིབ་དཔུང་འབད་དགོཔ་ཚུ་ཡང།
- (༡) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙམ་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གཏོང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་ཡིག་ཐོ་ཚུ་དང།
- (༢) མཛོད་ཁང་གི་ས་གནས་ཚུ།
- (༣) ཚད་འཛིན་ཐབས་ལམ་ཚུ།
- (༤) ཕུགས་སྤྲིགས་སྦྱོང་བཞག།
- (༥) ལས་བྱེད་པ་གི་སྦྱོང་བཟང་།

- (6) Availability of guidance documents.

Inspection of imported products

72. For any imported products derived from GMOs, the Inspector shall perform the following:
 - (1) Take sample of any products derived from GMOs from any person/ purchaser or a consignee found to be either dealing or is in possession of such items;
 - (2) Stop any vehicle to verify any activity involving products derived from GMOs;
 - (3) Enter and search at all reasonable times, any private premises or structure in which the Inspector believes that the evidence of an offence under the Act is likely to be found, upon obtaining a search warrant from the nearest Court of Law;
 - (4) Examine any record, register, document or any other material object found and seize the same, if the inspector has reason to believe that it may be helpful to establish an offence:

(6) ལས་སྟོན་ཡིག་ཆ་ཚུ་ཡོད་མེད།

ནང་འབྲེན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཞིབ་དཔྱད།

༡༥. ནང་འབྲེན་འབད་མི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ག་ཅི་གི་དོན་ལུ་ཨིན་རུང་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་འབད་དགོཔ་ཚུ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར།

(1) མི་ངོམ་/ཡང་ན་ཉོ་མི་གང་རུང་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་ཡང་ན་དེ་བཟུམ་མའི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་གི་ཚ་ཆས་ཚུ་ལུ་འབྲེལ་གཏོགས་བདག་དབང་ཡོད་མི་སྐྱེལ་ཆས་ལེན་མི་ཚུ་ལས་དཔེ་ཚད་ལེན་ནི་དང་།

(2) རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་མི་ལས་དོན་ག་ཅི་གི་སྐོར་ལས་ཨིན་རུང་བདེན་དཔྱད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་འགྲུལ་འཁོར་ག་ཅི་ཨིན་རུང་བཀག་ནི།

(3) ཉེ་འདབས་གྱི་ཁྲིམས་འདུན་ལས་བཅོན་ཚེལ་བཀའ་འཕྲིན་ལེན་ཞིན་མ་ལས་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་གཞོན་འགལ་ཅིག་གི་སྐྱབ་བྱེད་ཐོབ་སྲིད་པའི་སྐོར་ལས་ཞིབ་དཔྱད་པ་ལུ་བདེན་འཛིན་རེ་ཚུ་གསལ་པའི་སྐོར་གྱི་ས་ཁོངས་ཡང་ན་བཟོ་སྐྱབ་གྱི་ནང་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་དུས་ཚོད་ལུ་ནམ་རང་འབད་རུང་འཇུལ་ཏེ་བཅོན་ཚེལ་འབད་ནི།

(4) ཡིག་ཐོ་དང་ཐོ་དབུགས་ཡང་ན་ཡིག་ཆ་དང་མཐོང་ཡུལ་དུ་ཡོད་པའི་དངོས་གཞུགས་གྱི་ཅད་དོས་གཞན་ཚུ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་དབྱེ་དཔྱད་འབད་ནི་དང་གལ་སྲིད་གཞོན་འགལ་ཅིག་གི་བདེན་ཁུངས་བཀའ་ལུ་དོན་ལུ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་སྟེ་ཞིབ་དཔྱད་པ་ལུ་བདེན་འཛིན་རེ་ཚུ་གསལ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པ་ཅིན་དེ་ཚུ་བཅོན་ལེན་འབད་ནི་ཚུ་ཡང་།

- (1) In case of plants, seeds, or any other living organism potential of being GMOs, it shall be quarantined at the expense of the importer as per the applicable plant quarantine procedures;
- (2) In case of fresh fruits and vegetables, potential of being GMOs, a market-based testing shall be conducted;
- (3) In case of live animals, potential of being GMOs, it shall be quarantined for a minimum period of fifteen (15) days as required under Livestock Act at the expense of the importer as per the applicable animal quarantine procedures;
- (4) If the test confirm that the plants, seeds, animals or other living organisms are not GMOs and not in reproducible form, then the consignment shall be released to the applicant;
- (5) In case of positive confirmation of the plants, seeds, animals or other living organisms as GMOs capable of reproducing, the consignment shall be destroyed by the Inspector without any prior approval; and
- (6) The Inspector shall inform in writing to the Authority of such destruction within 24 hours.

- (༡) གལ་སྲིད་སྡེ་ཤིང་དང་སོན་ཡང་ན་འཚོ་བཞིན་སྲོག་ལྷན་དེ་ཚུ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་འབྲུང་སྲིད་པ་ཅིན་སྲོད་འཇུག་རུང་བའི་སྡེ་ཤིང་རྒྱུ་བརྟག་གཞན་སྲོད་ལྷར་ནང་འབྲེན་བའི་ཟད་འགོའི་ཐོག་རྒྱུར་བརྟག་འབད་དགོཔ་དང།
- (༢) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་འབྲུང་སྲིད་པའི་ཤིང་འབྲས་དང་ཚོད་བསྟེ་ཚུ་ཨིན་པ་ཅིན་བཅོང་ས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བརྟག་དབྱེད་འགོ་འབྲེན་འཐབ་དགོ
- (༣) རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་འབྲུང་སྲིད་པའི་སེམས་ཅན་ཚུ་ཨིན་པ་ཅིན་སྲོད་འཇུག་རུང་བའི་སེམས་ཅན་རྒྱར་བརྟག་གཞན་སྲོད་ལྷར་ནང་འབྲེན་པའི་ཟད་འགོའི་ཐོག་ཉུང་ཤོས་ཉིན་གངས་། ཡའི་དུས་ལུན་རིང་རྒྱར་བརྟག་འབད་དགོ
- (༤) གལ་སྲིད་བརྟག་དབྱེད་འབད་མ་ད་སྡེ་ཤིང་དང་སོན་དེ་ལས་སེམས་ཅན་དང་འཚོ་བཞིན་སྲོག་ལྷན་གཞན་ཚུ་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་མེན་མ་སྟེ་མ་ཚད་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྦྱོང་འབད་མ་བཏུབ་སྟེ་གཏན་འཁེལ་གྲུབ་པ་ཅིན་སྟེལ་ཆས་ཚུ་ནང་འབྲེན་པ་ལུ་སྲོད་དགོ
- (༥) གལ་སྲིད་བརྟག་དབྱེད་འབད་མ་ད་སྡེ་ཤིང་དང་སོན་དེ་ལས་སེམས་ཅན་ཅན་དང་འཚོ་བཞིན་སྲོག་ལྷན་གཞན་ཚུ་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྦྱོང་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་ཨིན་མ་སྟེ་གཏན་འཁེལ་གྲུབ་པ་ཅིན་སྟེལ་ཆས་ཚུ་སྡེ་ཤིང་ལས་གཞན་བ་མེད་པར་སྲོད་བཞིག་གཏང་དགོ
- (༦) དེ་བརྒྱུ་མའི་སྲོད་བཞིག་སྲོད་ལས་དུས་ལུན་ཚུ་ཚོད་༡༤ གི་ནང་འཁོད་ཞིབ་དབྱེད་པ་གིས་དབང་འཛིན་ལུ་ཡིག་ཐོག་སྟན་འབད་དགོ

Violations

73. When a consignment, baggage or other personal belongings contains GMOs capable of reproducing, the Inspector shall seize and destroy the materials as prescribed under Chapter VIII and levy fines as prescribed in Chapter X of this rules and regulations.
74. When a consignment containing GMOs capable of reproducing is declared at the entry point, the Inspector shall seize and destroy.

Monitoring Procedure

75. Monitoring shall be carried out as prescribed in the Guidelines for Inspection and Monitoring of GMOs:
 - (1) The Authority shall monitor for any feral plants/ invasive species in collaboration with relevant agency for any alerts on the establishment and spread of GMOs;
 - (2) Monitor technical and legal compliance by the applicant on the various terms and conditions as prescribed in the permits;
 - (3) Any food commodities with high probability of containing GMOs or products derived from GMOs shall undergo regular testing and surveillance; and

ཡིམས་འཆལ།

- ༡༣. སྐྱེལ་ཆས་སམ་དོ་ཆས་ཡང་ན་སྐྱེར་ཆས་ཅིག་གི་ནང་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་
 རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་ཡོད་པ་ཅིན་ བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིགས་
 གཞི་གྱི་ལེའུ་༥ པའི་ནང་གསལ་ལྟར་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་བཞིན་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་ཅ་དོངས་དེ་
 ཚུ་བཅོན་ལེན་འབད་དེ་སྟོར་བཤེག་གཏང་དགོཔ་མ་ཚད་ལེའུ་༡༠ པའི་ནང་གསལ་ལྟར་ཆེད་
 དུ་བཀོད་པ་བཞིན་ཉེས་ཆད་ཚུ་ཡང་བཀལ་དགོ།
- ༡༤. སྐྱེལ་ཆས་ཅིག་གི་ནང་རིགས་སྐྱེལ་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་
 ལྡན་ཚུ་འཇུལ་སྐྱོར་གསལ་སྟོན་འབད་བའི་སྐབས་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་བཅོན་ལེན་འབད་དེ་
 སྟོར་བཤེག་གཏང་དགོ།

བཟུ་ཞིབ་གནད་སྟོན།

- ༡༥. རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་ཞིབ་དཔྱད་དང་བཟུ་ཞིབ་གྱི་ལམ་སྟོན་
 ཚུའི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་བཞིན་ཞིབ་དཔྱད་འབད་དགོཔ་འདི་ཡང་།
 - (༡) རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་གསར་བཅུགས་དང་དར་བྱབ་
 འགྲོ་ཞི་གི་ཉེན་བརྗེ་ཚུ་ག་ཅི་གི་དོན་ལུ་ཨིན་རུང་དབང་འཛིན་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་
 སྤེ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་རུབ་ཐོག་ རི་ཁའི་སྤེ་ཤིང་གཞན་གཞོན་གྱི་རིགས་སྣ་ཚུ་
 ག་ཅི་གི་དོན་ལུ་ཨིན་རུང་བཟུ་ཞིབ་འབད་དགོ།
 - (༢) ལྷ་ཡིག་བཅུགས་མི་གིས་ཚོག་ཐམ་ཚུ་གི་ནང་བཀོད་པའི་གནས་ཚུགས་དང་ཆ་རྒྱུན་
 འབྲེལ་མིན་ཚུ་ལུ་ཁྱད་རིག་དང་ཡིམས་མཐུན་སྤེ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་གྱི་སྐོར་ལས་
 བཟུ་ཞིབ་འབད་དགོ།
 - (༣) ཟ་ཆས་རྒྱན་མཁོ་གང་རུང་ཅིག་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་
 ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་སྤེ་འབྱུང་གི་ཡིན་པའི་འོས་བབས་ཡོད་པ་ཅིན་
 དུས་རིམ་བཞིན་དུ་བཟུག་དཔྱད་དང་སྟོན་བཤད་འབད་དགོ།

- (4) Develop and maintain an information database on GMO incidents for early detection of unauthorized activity in the country to enable effective monitoring.
76. In the event of an import of GMOs that is not in the list of approved GMOs:
- (1) The Authority shall refuse entry, seize and/or destroy;
 - (2) The importer shall be liable for penalty as per this Rules and Regulations; and
 - (3) The Inspectors shall communicate in writing to the Authority for every event of GMOs arriving at the points of entry including information on the course of action undertaken.
77. In case of transboundary movement and unintended release of GMOs capable of reproducing into the environment, the Authority shall:
- (1) Contain the GMOs at the release site;
 - (2) Communicate with the relevant authorities;
 - (3) Remove the GMOs from the site or render them non-viable;

(༤) རོན་སློན་ཅན་གྱི་བལྟ་ཞིབ་འབད་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་གནང་བ་མེད་པའི་ལས་དོན་ཚུ་ གང་མགོ་གས་ཉེག་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་གི་བྱུང་རྒྱུ་ཚུ་འོ་ལས་བར་དོན་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ཅིག་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ རྒྱུན་སྲིད་འབབ་ནི།

༡༤. གནང་བ་གོལ་བའི་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་གི་ཐོའི་ནང་མ་བཀོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་ནང་འབྲེན་འབད་བ་ཅིན།

- (༡) དབང་འཛིན་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འབག་འོང་མ་བཅུག་པར་བཅོན་ལེན་དང་/ཡང་ན་སློར་བཞིག་གཏང་དགོས་དང།
- (༢) ནང་འབྲེན་པ་ལུ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདི་ལྟར་ཉེས་བྱ་བཀའ་དགོ
- (༣) དང་ལེན་འབད་ཚར་མི་སློར་ལས་བར་དོན་ཚུ་བཙུག་ཏེ་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་ཚར་ལེ་འཇུག་སློར་སློད་པ་ད་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་དབང་འཛིན་ལུ་ཡིག་ཐོག་གོ་བར་སློད་དགོ

༡༥. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་མཚམས་བརྒྱུད་དེ་སློ་བཤུད་འབད་དེ་མ་ཤེས་མ་མཐོང་པར་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ནང་གཏང་བའི་གནད་ལེ་འཐོད་པ་ཅིན་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་དགོས་ཚུ་ཡང།

- (༡) རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་གཏང་སར་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དང།
- (༢) འབྲེལ་ཡོད་དབང་འཛིན་ཚུ་ལུ་བར་སློད་ནི།
- (༣) ས་གནས་ལས་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་ཚུ་སློ་བཤུད་འབད་ནི་ཡང་ན་སླེ་རུས་མེད་པ་བཟོ་ནི།

- (4) Prevent GMOs from being consumed by humans or animals; and
 - (5) Prevent GMOs from being established and persisting in the environment.
78. In the event of any immediate interventions required to prevent any damage to the environment, human and animal health; the Inspector upon notifying the Authority may take the necessary steps without issuing any orders or notice to the person responsible.
79. Authority shall ensure monitoring of efficacy of risk mitigation measures implemented to contain the unintended release into the environment.

CHAPTER VII LABELING REQUIREMENTS

80. To facilitate informed choices to consumers, products derived from GMOs shall be subjected to labeling, if it contains GMOs in proportion more than 5% of the ingredient considered individually.

- (༤) འགོ་བ་མིའམ་སེམས་ཅན་ཚུ་གིས་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ཟ་འཐུང་འབད་ནི་ལས་སྡོན་འགོག་འབད་ནི།
- (༥) མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ནང་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་བྱབ་དང་འཕྲོ་མཐུན་འཕེལ་ནི་ལས་སྡོན་འགོག་འབད་ནི།

༡༥. མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ དེ་ལས་འགོ་བ་མི་དང་སེམས་ཅན་ཚུ་ལུ་གཞོན་སྦྱོན་ག་ཅི་ཨིན་རུང་སྡོན་འགོག་འབད་ནི་ལུ་འཕྲོལ་མཁོའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་མཁོ་གལ་འཕྲོན་པ་ཅིན་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་དབང་འཛིན་ལུ་བན་བསྐྱུལ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ཁག་འགན་ཅན་གྱི་མི་ངོ་ལུ་བཀའ་རྒྱ་ཡང་ན་བན་བསྐྱུལ་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མ་བྱིན་པར་ དགོས་མཁོའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་སྦྲིགས་དགོ།

༡༦. མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ནང་ མ་ཤེས་མ་མཐོང་པར་གཏང་མི་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་བསྟར་སྦྱོང་འབད་ཡོད་པའི་ཉེན་ཁ་མར་ཕབ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུའི་ཕན་ལུས་གྱི་སྐོར་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་བཟུ་ཞིབ་ངེས་གཏན་བཟོ་དགོ།

ལེའུ་ལ།

ཁ་ཡིག་བཏགས་དགོ་པའི་མཁོ་གལ།

༡༠. གལ་སྲིད་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་ནང་ནང་རྗེས་རེ་རེ་བཞིན་དུ་གི་བརྒྱ་ཚད་ལས་ལྷག་སྟེ་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ཡོད་པ་ཅིན་ཉོ་སྤྱོད་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ཤེས་བཞིན་དུ་གདམ་ཁ་རྒྱབ་ནི་མཐུན་རྐྱེན་འབད་ནི་ལུ་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་དེ་ཚུ་ལུ་ཁ་ཡིག་བཏགས་བཅུག་དགོ།

81. For the purpose of labelling, only the approved GMOs shall be permitted for use as food and feed.
82. The labeling requirements shall be exempted for:
 - (1) Highly refined food or food ingredients; where processing has removed all novel DNA/Protein; and
 - (2) Foods from animals which were fed with GM feed.

Labelling Compliance Monitoring

83. The Authority shall ensure compliance to the labeling requirements.
84. Rapid test kits shall be used for screening possible GM elements in food and feed. If the results of the on-site rapid qualitative test indicate the presence of GMOs, the Inspector shall complete further confirmatory tests.
85. In the event of positive test of more than 5%, the applicant shall be informed in writing to:

༤༡. ཁ་ཡིག་བཏགས་ནི་འོ་དགོས་དོན་ལུ་གནང་བ་སྐོལ་ཡོད་པའི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུང་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཚོག

༤༢. ཁ་ཡིག་བཏགས་ནི་ལས་དགོངས་ཡངས་གཏང་དགོཔ་རྒྱ་ཡང།

(༡) བཟོ་བཅོས་འབད་དེ་རིག་གསར་གྱི་རྒྱ་ཞེན་ཞེ་/ཟད་བཅུད་ག་ར་བཏོན་བཏང་སྟེ་གང་ཉགས་གཙང་དག་འབད་བཟོ་ཡོད་པའི་ཟ་ཆས་ཡང་ན་ཟ་ཆས་གྱི་ནང་རྗེས་རྒྱ་དང།

(༢) རིགས་རྒྱུན་འགྲུང་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་རྒྱ་ལས་བྱུང་བའི་ཟ་ཆས་ ཕྱིན་པའི་སེམས་ཅན་རྒྱ།

ཁ་ཡིག་བཏགས་ནི་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་མེད་ལྟ་རྟོག

༤༣. དབང་འཛིན་གྱིས་ཁ་ཡིག་བཏགས་ནི་མཁོ་གལ་རྒྱ་ལུ་གནས་ཏེ་ཡོད་པ་ལེས་གཏན་བཟོ་དགོ

༤༤. ཟ་ཆས་དང་ཆག་གི་ནང་འོང་སྲིད་པའི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུང་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་གི་རྗེས་རྒྱ་བཟླག་དབྱེད་འབད་ནི་འོ་དོན་ལུ་ མཚོགས་ཉགས་བཟླག་དབྱེད་ ཆས་ཆརྒྱ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ། གལ་སྲིད་ ས་གནས་ཁར་རྒྱབ་པའི་བཟླག་དབྱེད་གྱི་གྲུབ་འབྲས་འདི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུང་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་རྒྱ་ཡོད་པ་སྟེ་འཐོན་པ་ཅིན་ཞིབ་དབྱེད་པ་གིས་ལྟན་ཐབས་གྱི་གཏན་འཁེལ་ཞིབ་དབྱེད་རྒྱ་འབད་དགོ

༤༥. བཟླག་དབྱེད་འབད་མ་དུ་རྒྱ་ཆ་ལས་ལྷག་སྟེ་རིགས་རྒྱུན་འགྲུང་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྡན་རྒྱ་ཡོད་ལུགས་གྲུབ་འབྲས་འཐོན་པ་ཅིན་ལུ་ཡིག་བཅུགས་མི་ལུ་ག་ཤམ་གསལ་རྒྱ་འབད་དགོཔ་སྟེ་ཡིག་ཐོག་བར་བསྐྱལ་བྱིན་དགོཔ་རྒྱ་ཡང།

- (1) Withdraw products derived from GMOs from the market to meet the labelling requirement within the given time frame, or
- (2) Re-export at the expense of the importer within a given time frame.

CHAPTER VIII SEIZURE AND DESTRUCTION

Seizure Procedures

86. In accordance with Chapter VII of the Act, the seizure procedures shall constitute the following, but not limited to;
- (1) Search warrant from the Court of Law is obtained to enter into premises suspected of holding unapproved GMOs or product derived from GMOs, in presence of the owner;
 - (2) Open any container suspected of holding unapproved GMOs or product derived from GMOs, in presence of the owner.
 - (3) Weigh, count, measure, mark, seal, open and remove samples of any organism or any product that is or is suspected as GMOs, in the vehicle or at the premises, and lock, secure and seal;

- (१) ཚེད་རུ་བཀོད་པའི་རུས་ཚོད་ནང་འཁོད་ཁ་ཡིག་བཏགས་ནི་མཁོ་གལ་ཚུ་ལུ་གནས་
 ཏེ་ཡོད་པ་བཟོ་ནི་ལུ་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་
 པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཉོ་ཚོང་མ་འཐབ་པར་བཞག་བཅུག་ནི་ཡང་ན།
- (२) རང་འབྲེན་པའི་ཟད་འགྲའི་ཐོག་ཚེད་རུ་བཀོད་པའི་རུས་ཚོད་ནང་འཁོད་ སྐར་ལོག་
 ཕྱིར་ཚོང་རྒྱབ་བཅུག་ནི།

ལེའུ་པ།

བཅན་ལེན་དང་སྦྱོར་བཤིག

བཅན་ལེན་གནད་སྦྱོང་།

༤༤. ག་གམ་གསལ་ཚུ་ཚུད་ནི་ཨིན་རུང་ཚད་འཛིན་མེད་པར་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་ལ་དང་
 འཁྲིལ་བཅན་ལེན་གནད་སྦྱོང་གི་གངས་སུ་ཚུད་མི་ཚུ་ཡང་།

- (१) ཁྲིམས་འདུན་ལས་བཅན་འཚོལ་བཀའ་འཕྲིན་ལེན་ཞིན་མ་ལས་ཇོ་བདག་རོ་
 འཛོམས་ཐོག་གནང་བ་མ་གྲོལ་བའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་
 ཡང་ན་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་
 འཆང་ཡོད་པའི་དོགས་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་འཇུག་ནི་དང་།
- (२) ཇོ་བདག་རོ་འཛོམས་ཐོག་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཡང་ན་
 རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་
 ཡོད་པ་དོགས་པ་ཡོད་པའི་སྦོད་གང་རུང་ཁ་ཕྱེ་ནི།
- (३) རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ཨིན་མ་ཡང་ན་ཨིན་པའི་དོགས་
 པ་ཡོད་མི་འགྲུལ་འཁོར་ཡང་ན་གཞིས་གནས་ཚུའི་ནང་ཡོད་པའི་སྲོག་ལྡན་ཡང་ན་
 ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་ལྗིད་ཚད་འཇུག་ནི་དང་གངས་ཁ་རྒྱབ་ནི་ཚད་འཇུག་
 རིགས་བཀའ་ནི་ཁ་བསྐྱམ་ནི་ཁ་ཕྱེ་ནི་དེ་ལས་དཔེ་ཚད་ཚུ་ལེན་ནི་མ་ཚད་ལྡེ་མིག་
 རྒྱབ་སྤེལ་ཉེན་སྲུང་འབད་ཞིན་མ་ལས་རྒྱགས་བཀའ་ནི།

- (4) Prepare a detailed inventory of seized items duly dated and signed by the Offender and the Inspector in presence of the witness. The items shall be retained at the place of seizure or at the office of the Authority at the discretion of the Inspector;
- (5) The seized items shall not be returned to the person or Corporation, if the Inspector establishes upon further confirmation that the items or consignment are not in compliance to the requirements of this Rules and Regulations. A destruction notice shall be served to the offender for the seized item or consignment; and
- (6) Seized item will be returned to the person or Corporation if the Authority is convinced that the items are in compliance to the requirement.

Destruction

87. In accordance with Section 37 of the Act, all seized items not in compliance to the requirements of this Rules and Regulations shall be destroyed following appropriate methods in conformity to scientific best practices of destruction and disposal.
88. A destruction notice specifying the date, time and quantity of destruction shall be issued to the offender.

- (ལ) གཞོན་འགོལ་འཐབ་མི་དང་ཞིབ་དཔུང་པ་གིས་དཔང་པོ་ངོ་འཛོམས་ཐོག་ལག་གིས་བཀོད་དེ་བཙན་ལེན་འབད་མི་ཅ་དངོས་ཚུའི་ཐོ་ཚུལ་དང་མཐུན་མ་སྟེ་ལྷ་ཚོས་བཀོད་དེ་རྒྱས་ཤིང་རྒྱས་པ་སྟེ་ག་སྒྲིགས་པ་འབད་ནི། ཅ་དངོས་དེ་ཚུ་ཞིབ་དཔུང་པ་གི་དབང་ཚད་དང་འཁྲིལ་བཙན་ལེན་འབད་སར་ཡང་ན་དབང་འཛིན་གི་ཡིག་ཚང་ནང་བཞག་དགོ།
- (ཧ) གལ་སྲིད་ལྟན་ཐབས་ཀྱི་གཏན་འཁེལ་འབད་ཞིན་མ་ལས་ཅ་དངོས་ཡང་ན་སྟེལ་ཆས་ཚུ་བཙའ་ཡིག་འདིའི་མཁོ་གལ་ཚུ་ལས་འགལ་བ་ཡོད་པ་ཞིབ་དཔུང་པ་ལུ་འཆར་བ་ཅིན་བཙན་ལེན་འབད་མི་ཅ་དངོས་དེ་ཚུ་མི་ངོམ་ཡང་ན་ལས་འཛིན་ལུ་ལོག་སྟོན་ནི་མེད། ཅ་དངོས་ཡང་ན་སྟེལ་ཆས་དེ་ཚུའི་སྟོར་ལས་སྟོར་བཞིག་གི་བརྟེན་བསྐྱུལ་ཚུ་གཞོན་འགོལ་འཐབ་མི་ལུ་བྱིན་དགོ།
- (ཉ) གལ་སྲིད་བཙན་ལེན་འབད་མི་ཅ་དངོས་ཚུ་བཙའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདིའི་མཁོ་གལ་ཚུ་ལས་འགལ་བ་མེད་པ་སྟེ་ཞིབ་དཔུང་པ་ལུ་ཡིད་ཆེས་བྱུང་བ་ཅིན་ཅ་དངོས་དེ་ཚུ་མི་ངོམ་ཡང་ན་ལས་འཛིན་ལུ་ལོག་སྟོན་ནི།

སྟོར་བཞིག

- ༡༢. བཙའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༣༢པ་དང་འཁྲིལ་བཙའ་ཡིག་འདིའི་མཁོ་གལ་ཚུ་ལས་འགལ་བ་ཞིན་པའི་བཙན་ལེན་འབད་ཡོད་མི་ཅ་དངོས་ཚུ་ག་ར་ཚན་རིག་གི་སྟོར་བཞིག་དང་མཐའ་གཏོགས་ལམ་ལུགས་བཟང་པོ་དང་བསྐྱུན་འོས་འཚམས་ལྡན་པའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་སྟོར་བཞིག་གཏང་དགོ།
- ༡༣. སྟོར་བཞིག་གཏང་ནི་ཅ་དངོས་ཀྱི་སྟོར་ལས་ལྷ་ཚོ་དང་རྒྱུ་ཚོད་དེ་ལས་གངས་ཚད་ཚུ་ལ་གསལ་སྟེ་བཀོད་དེ་གཞོན་འགོལ་འཐབ་མི་ལུ་སྟོར་བཞིག་གི་བརྟེན་བསྐྱུལ་ཚུ་བྱིན་དགོ།

89. The seized item shall be destroyed by the Inspector at the expense of the offender.
90. It is the responsibility of the Inspector to monitor all activities to ensure proper destruction and disposal; and shall furnish destruction report to the Authority and the offender.

CHAPTER IX PUBLIC AWARENESS AND ACCESS TO INFORMATION

Public Awareness

91. The Authority may create public awareness to encourage effective stakeholder and public participation through means of mass communication.
92. The Authority may encourage public participation for any issues related to GMOs for transparent decision-making process.
93. Means of public awareness shall constitute the following, but not limited to:
 - (1) Dedicated websites created for GMOs;

- ༡༩. བཙན་ལེན་འབད་མི་ཅ་དངོས་ཚུ་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་གཞོན་འགོལ་འཐབ་མི་གིས་ཁོང་རའི་
ཟད་འགོའི་ཐོག་སྟོར་བཤེག་གཏང་དགོ
- ༢༠. ཚུལ་དང་མཐུན་སྟེ་སྟོར་བཤེག་དང་འཕོ་བཏང་ནི་ངེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་ལས་དོན་ཚུ་ག་ར་
ལྟ་ཉོག་འབད་ནིའི་འགན་འཁུར་འདི་ཞིབ་དཔྱད་པ་ལུ་ཕོག་ནི་དང་སྟོར་བཤེག་སྟན་ལུ་དེ་
དབང་འཛིན་དང་གཞོན་འགོལ་འཐབ་མི་ལུ་སྟོན་དགོ

ལེའུ་ལཔ།

མི་མང་གོ་བ་བད་སྟོན་དང་བད་དོན་ཐོབ་ཐབས།

མི་མང་གོ་བ་བད་སྟོན།

- ༢༡. བརྒྱུ་ལམ་གྱི་ཐབས་ཤེས་ཐོག་ལས་ཁེ་གུད་ཡོད་མི་དང་མི་མང་ཚུ་གིས་དོན་སྤྲོད་ཅན་སྟེ་
བཙའ་མར་གཏོགས་ནི་གི་སློབ་སྦྱུལ་བསྐྱེད་བཅུག་ནི་ལུ་དབང་འཛིན་གྱིས་མི་མང་གོ་བ་
བད་སྟོན་འབད་ཚོག
- ༢༢. དུངས་གསལ་ཅན་གྱི་གོས་ཐག་གཅད་ནིའི་བྱ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཙུམ་བཙུམ་
བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ག་ཅི་གི་ནང་ཨིན་རུང་མི་མང་
བཙའ་མར་གཏོགས་བཅུག་ནི་ལུ་དབང་འཛིན་གྱིས་སློབ་སྦྱུལ་བསྐྱེད་བཅུག་ནི་ཨིན།
- ༢༣. གཤམ་གསལ་ཚུ་ཚུད་དགོཔ་ཨིན་རུང་ཚད་འཛིན་མེད་པར་མི་མང་གོ་བ་བད་སྟོན་གྱི་ཐབས་
ལམ་ཚུའི་གྲངས་སུ་ཚུད་མི་ཡང་།
(༡) རིགས་རྒྱན་འཇུར་བཙུམ་བཙུམ་བཏང་བའི་སྟོག་ལྡན་ཚུའི་དོན་ལུ་ཆེད་དམིགས་གྱི་
ཡོངས་འབྲེལ་འཆར་སྟོབ་བཟོ་ནི་དང་།

- (2) Leaflets, newsletter, brochures and magazines prepared and widely distributed;
- (3) Documentary films, movies, video clips in television channel and cinema theatres;
- (4) Awareness programs to be encouraged for the awareness of general public and school children.
- (5) Advertisements in the movie, print media, through arts, posters and exhibitions or shows.

Access to Information

94. The Authority shall disclose information on GMOs and products derived from GMOs to the public through the Bhutan Biosafety Clearing House.
95. The Bhutan Biosafety Clearing House shall be the official online information exchange platform.

- (१) དེབ་རྩུང་དང་གསར་དེབ་དེ་ལས་གནས་ཤོག་དང་དུས་དེབ་ཚུ་བཅུམས་ཏེ་རྒྱ་ཆེ་
བཀས་སླེ་བཀམ་སླེལ་འབད་ནི།
- (२) སློག་བརྟན་ཁང་དང་རྒྱང་མཐོང་བརྒྱད་ལམ་ཚུའི་ནང་དངོས་གསལ་སློག་བརྟན་
དང་སློག་བརྟན་བརྟན་འཁོར་ཆ་ཕན་ཚུ་སྟོན་ནི།
- (ॢ) སློབ་ཡུག་ཚུ་དང་སྤྱིར་བཏང་མི་མང་ལུ་གོ་བ་བད་སྟོན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བ་བད་སྟོན་
གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་ལུ་སློབ་སྦྱོལ་བསྐྱེད་བཅུག་ནི།
- (।) སློག་བརྟན་དང་པར་ཡིག་བརྒྱད་ལམ་རི་མོ་དེ་ལས་སྦྱར་ཡིག་དང་འབྲེམས་སྟོན་
ཡང་ན་ལྟ་མོ་གི་ལས་རིམ་ཚུ་བརྒྱད་དེ་སླེལ་བསྐྱེད་འབད་ནི།

བད་དོན་ཐོབ་ཐབས།

- ༡༢. འབྲུག་གི་སླེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གནས་བསྡུ་ལྟེ་བ་བརྒྱད་དེ་དབང་འཛིན་གྱིས་མི་མང་ལུ་རིགས་
རྒྱུན་འབྱུང་བཅོས་བཏང་བའི་ལོ་རྒྱུ་ལན་ཚུ་དང་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་བའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་སྐོར་ལས་
བད་དོན་ཚུ་ལྱིར་བཏང་འབད་དགོ།
- ༡༤. འབྲུག་གི་སླེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གནས་བསྡུ་ལྟེ་བ་འདི་ གཞུང་དོན་ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་བད་དོན་
བརྗེ་སོར་ཁང་སླེ་ཆ་བཞག་དགོ།

CHAPTER X
LIABILITY, OBLIGATIONS
AND PENALTIES

Liability

96. Any person who intentionally or negligently commits any act or is responsible for an omission involving GMOs and/or products derived from GMOs which causes damage or potential damage to human or animal health and the environment shall be liable for the costs of restoration and remediation.
97. No liability shall be attached to the Authority for the destruction of GMOs and/or products derived from GMOs brought into the country in violation of this Rules and Regulations.
98. The Authority is in no way liable for damage done, or delays incurred, by testing, quarantine, seizure and/or destruction of GMOs and/or products derived from GMOs, revocation of a permit, or any other action deemed necessary and performed under this Rules and Regulations. All such actions are performed at the sole risk of the Applicant.
99. Liability shall be imposed to the person responsible for the activity, which results in the damage, injury or loss owing to GMOs or products derived from GMOs.

ལུ་༡༠པ།

ཉེས་འཇི་དང་ཕོག་ལམ་ཉེས་བྱ།

ཉེས་འཇི།

༡༤. འགོ་བ་མི་འམ་སེམས་ཅན་དང་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་གོད་སྐྱོན་བྱུང་བ་ཡང་ན་གོད་སྐྱོན་འབྱུང་གི་དམི་རིགས་རྒྱུ་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་བྱ་བ་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་མོ་ཞིང་བསམ་ཞིང་གི་སྐྱོ་ལས་ཡང་ན་བག་གཡེང་གི་ངང་ལས་འབྲེལ་བ་ཡང་ན་ཕྱིར་ཤོལ་ག་ཅི་གི་དོན་ལུ་ཨིན་རུང་ཁྱིམ་ཕོག་པའི་མི་ངོ་ལུ་བསྐྱར་གསོ་དང་རྒྱུད་གསོའི་ཟད་འགོ་ཚུ་སྒྲིན་དགོ།

༡༥. བཅའ་ཡིག་འདི་དང་མ་འཇིལ་བར་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ནང་འདྲེན་འབད་མི་རིགས་རྒྱུ་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལྟོར་བཞིག་གཏང་མི་ལུ་བརྟེན་དབང་འཛིན་ལུ་ཉེས་འཇི་སྒྲིན་ནི་མེད།

༡༦. རིགས་རྒྱུ་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་དང་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བརྟེན་དབང་དང་ཡང་ན་རྒྱུར་བརྟེན་བཅོན་ལེན་གཏོར་བཞིག་གཏང་བ་ཆམེད་ཡང་ན་བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལུ་ལྟར་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་སྟེ་འཆར་ཏེ་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་གཞན་ག་ཅི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་རུང་ཕྱོད་རྒྱུད་བྱུང་བའམ་ལུན་འགྲངས་ལུས་མི་ལུ་བརྟེན་དབང་འཛིན་ལུ་ཉེས་འཇི་སྒྲིན་ནི་མེད། དེ་བཟུམ་མའི་བྱ་བ་ཚུ་ག་ར་ལུ་ཡིག་བཙུགས་མའི་ཉེན་ལ་ཁོ་ནའི་ཐོག་བསྐྱབ་པའི་གྲངས་སུ་བརྩི་ནི་ཨིན།

༡༧. རིགས་རྒྱུ་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལུ་བརྟེན་ཕྱོད་རྒྱུད་ཡང་ན་གོད་འཚོའམ་ཉམས་ཆག་འབྱུང་བའི་ལས་དོན་ལུ་བརྟེན་མི་ངོ་ལུ་ཉེས་འཇི་སྒྲིན་དགོ།

Liability of Inspector

100. An Inspector authorized by the Authority who wrongfully and without good cause seizes any property, detains any persons, discloses the entrusted information without authorization, or in any way violates the basic civil rights of individuals, is punishable in accordance with the Bhutan Civil Services Rules and Regulations and shall not preclude liability under the Penal Code of Bhutan.
101. In accordance with Section 40 of the Act, no Inspector shall be liable for anything done in good faith, for the purpose of enforcement of the provisions of this Rules and Regulations.

Offences and Penalties under the Act

102. For the assessment of fines and penalties, the Authority shall consider the following;
 - (1) Magnitude and frequency of the offence;
 - (2) Actual or potential impact on human or animal health and environment; and
 - (3) Intended economic advantage from the offence.
103. In accordance with Section 49 of the Act, offences which are not covered under the Act or this Rules and Regulations, shall be imposed as per the Penal Code of Bhutan.

ཞིབ་དབྱེད་པ་ལུ་ཉེས་འཁྲི།

༡༠༠. དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་གོལ་མི་ཞིབ་དབྱེད་པ་ཅིག་གིས་དོར་འཁྲུལ་ཐོག་ལས་རྒྱ་རྒྱུ་ཡང་དག་མེད་པར་རྒྱ་དངོས་ག་ཅི་ཡིན་རུང་བཅན་ལེན་འབད་བ་ཡང་ན་མི་ངོག་ཡིན་རུང་འཛིན་བརྩུང་འབད་བ་ཡང་ན་གནང་བ་མེད་པར་བཅོལ་བཞག་གི་གསང་བའི་བད་དོན་ཚུ་ཕྱིར་བཤད་འབད་བ་ཡང་ན་ག་ཅི་གི་ཐོག་ལས་ཡིན་རུང་ངོ་རྒྱུང་ཚུའི་གཞི་རྟེན་གྱི་ཞི་བའི་ཐོ་དབང་ཚུ་ལས་འགལ་བའི་བྱ་བ་འབབ་པ་ཅིན་ཞིབ་དབྱེད་པ་དེ་ལུ་འབྲུག་གི་ཞི་གཡོག་བཅའ་ཡིག་ལྟར་དང་ལེན་འབད་དགོ་པའི་ཁར་འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེབ་ནང་གསལ་ལྟར་ཉེས་འཁྲི་ལས་དགོངས་ཡངས་མེད།

༡༠༡. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚད་༤༠པ་དང་འཁྲིལ་བཅའ་ཡིག་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་ཀྱི་དགོས་དོན་ལུ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སློལ་ས་འབབ་པའི་བྱ་བ་ག་ཅི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཡིན་རུང་ཞིབ་དབྱེད་པ་ལུ་ཉེས་འཁྲི་སླིན་ནི་མེད།

བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་གཞོན་འགོལ་དང་ཉེས་བྱ།

༡༠༢. ཉེས་ཚད་དང་ཉེས་བྱ་ཚུ་གནས་ཚུལ་གྱི་དོན་ལུ་དབང་འཛིན་གྱིས་བཅུ་འཛོག་འབད་དགོ་པ་ཚུ་གཤམ་གསལ་ལྟར།

- (༡) གཞོན་འགོལ་གྱི་ཡང་ལྗིད་དང་དུས་ཐངས་དེལ་ས།
- (༢) འགྲོ་བ་མིའམ་སེམས་ཅན་དང་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་དངོས་སུ་བྱུང་བའམ་འབྱུང་སྲིད་པའི་གཞོན་པ།
- (༣) གཞོན་འགོལ་ལས་ཐོབ་ནི་ལུ་དམིགས་པའི་དུལ་འབྲེལ་གྱི་ཁེ་འབབ།

༡༠༣. བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚད་༤༧པ་དང་འཁྲིལ་བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་མ་འགབ་པའི་གཞོན་འགོལ་ཚུ་ལུ་བརྟེན་འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེབ་ནང་བཀོད་པའི་ཉེས་བྱ་ཚུ་སླིན་དགོ།

104. Any offence under the Act or this Rules and Regulations, which is also an offence under the Penal Code of Bhutan, shall be punishable with the same penalty prescribed under the Penal Code of Bhutan.
105. The penalty for repeated offence or subsequent conviction for the same offence shall be enhanced as provided in the Penal Code of Bhutan.

Civil Offence

106. In accordance with Section 46 of the Act, the following violations shall be subject to fines as specified below;
- (1) Submission of false or misleading information for a purpose of obtaining an approval shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 45 days and such accorded approval shall be cancelled immediately by the Authority; and
 - (2) Making a statement that is false or misleading to an inspector authorized by the Authority in performance of his/her duties shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 30 days and such accorded approval shall be cancelled immediately by the Authority.
107. Import of products derived from GMOs which is not approved by the Authority shall be seized and destroyed without any compensation in the first instance. In case of repeated offence, the offender shall be liable for a fine equivalent to

༡༠༤. བཅའ་ཁྲིམས་ཡང་ན་བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་གཞོན་འགོལ་ག་ཅི་ཡིན་ཅུང་
འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེ་བ་ནང་ཡང་ གཞོན་འགོལ་ཅིག་ཡིན་མ་སྟེ་བཀོད་ཡོད་པ་
ཅིན་འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེ་བ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་བྱ་དེ་རང་སློན་དགོ

༡༠༥. ཡང་བསྐྱར་འཐབ་པའི་གཞོན་འགོལ་ཡང་ན་གཞོན་འགོལ་ཅོག་གཅིག་པ་ལུ་བརྟེན་དོ་ཅུང་
ཁྲིམས་གཅོད་གྲུབ་པ་ཅིན་འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེ་བ་ནང་བཀོད་པ་བཞིན་ཉེས་བྱ་
ཡར་སང་འབད་དགོ

ཞི་བའི་གཞོན་འགོལ།

༡༠༦. བཅའ་ཁྲིམས་གྱི་དོན་ཚན་༤༤པ་དང་འཕྲིལ་གཤམ་གསལ་གྱི་ཁྲིམས་འཆལ་ཚུ་ལུ་བརྟེན་
དམིགས་སུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོཔ་ཚུ་ཡང་།

(༡) གནང་བ་ཐོབ་ནིའི་དགོས་དོན་ལུ་རྒྱུན་ལུགས་ཡང་ན་ཞོར་ཁྲིག་ཅན་གྱི་བརྟེན་དོན་ཚུ་
སློད་མི་ལུ་བརྟེན་ཉེན་གངས་༤༥འི་ཉེན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་
སྲ་ཆ་གི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོཔ་དང་དེ་བཟུམ་མའི་གནང་བ་གོལ་ཡོད་མི་ཚུ་གང་
མཚོགས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཆ་མེད་གཏང་དགོ

(༢) དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་གོལ་ཡོད་པའི་ཞིབ་དཔྱད་པ་ལུ་ཁོ་གི་འགན་འཁུར་ཚུ་
བསྐྱབ་པའི་སྐབས་རྒྱུན་ལུགས་ཡང་ན་ཞོར་ཁྲིག་ཅན་ཡིན་པའི་རག་བཟོད་ཚུ་བྱིན་
མི་ལུ་བརྟེན་ཉེན་གངས་༣༠འི་ཉེན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་སྲ་ཆ་
གི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོཔ་དང་དེ་བཟུམ་མའི་གནང་བ་གོལ་ཡོད་མི་འདི་གང་
མཚོགས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཆ་མེད་གཏང་དགོ

༡༠༧. དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་མེད་པར་ནང་འཛུལ་འབད་བའི་རིགས་རྒྱུན་འཁུར་བཅོས་བཏང་
བའི་སྟོན་ལྟ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཐེངས་དང་པ་ཡིན་པ་ཅིན་བཅོན་ལེན་འབད་དེ་
རྒྱུད་འབྲུག་ག་ནི་ཡང་སློད་མ་དགོཔར་སྟོར་བའི་ག་གཏང་དགོ། གཞོན་འགོལ་དེ་སྐར་ལོག་

the value of consignment as per the market value and the consignment shall be seized and destroyed without any compensation.

108. Any activity carried out within Bhutan with GMOs or products derived from GMOs which is not approved by the Authority shall be liable for a fine equivalent to the value of consignment as per the market value and the consignment shall be seized and destroyed without any compensation.
109. Any person dealing with GMOs shall abide by the terms and conditions in permit issued by the Authority and failure to comply shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 45 days.
110. Any false labelling of the imported products derived from GMOs shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 45 days.
111. Any person importing GMOs (plants, microorganisms, and livestock, etc.) capable of reproducing shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 45 days and the products shall be seized and destroyed without any compensation.

འཐབ་པ་ཅིན་གོད་འགལ་འཐབ་མི་དེ་ལུ་ཁོམ་གྱི་གོང་ཚད་དང་བསྟུན་སྒྲུལ་ཆས་ཀྱི་རིན་གོང་དང་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོས་དང་སྒྲུལ་ཆས་ཚུ་བཙན་ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འཐུས་ག་ནི་ཡང་སློན་མ་དགོ་པར་སྟོར་བཞིག་གཏང་དགོ

༡༠༥. རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ཡང་ན་དེ་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་མེད་པར་འབྲུག་ནང་འཁོད་འཐབ་མི་ལུ་བརྟེན་ཁོམ་གྱི་གོང་ཚད་དང་བསྟུན་སྒྲུལ་ཆས་ཀྱི་གནས་གོང་དང་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོས་དང་སྒྲུལ་ཆས་ཚུ་བཙན་ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འཐུས་ག་ནི་ཡང་སློན་མ་དགོ་པར་སྟོར་བཞིག་གཏང་དགོ

༡༠༦. རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འབྲེལ་སློན་འབད་བའི་མི་ངོ་ག་གིས་ཨིན་རུང་དབང་འཛིན་ལས་གོལ་བའི་གནང་བའི་གནས་ཚོག་དང་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་ལུ་གནས་དགོས་དང་དེ་ཚུ་ལས་འགལ་བ་ཅིན་ཉིན་གངས་༤༥འི་ཉིན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་གྲ་ཆའི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོ

༡༡༠. རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འི་གུར་རྒྱུན་ཞུགས་གྱི་མིང་བུང་བཏགས་པའི་བུ་བ་ག་ཅི་ལུ་བརྟེན་ཨིན་རུང་ཉིན་གངས་༤༥ཉིན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་གྲ་ཆའི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོ

༡༡༡. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་(རྩི་ཤིང་སྐོ་རོར་སེམས་ཅན་སྲོག་ཆགས་ལྟ་མོ་ལ་སོགས་པ) ཚུ་ནང་འདྲེན་འབད་བའི་མི་ངོ་ག་ལུ་ཨིན་རུང་ཉིན་གངས་༤༥ཉིན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་གྲ་ཆའི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོས་དང་སྒྲུལ་ཆས་ཚུ་བཙན་ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འཐུས་ག་ནི་ཡང་སློན་མ་དགོ་པར་སྟོར་བཞིག་གཏང་དགོ

112. Any person engaged in transit of GMOs capable of reproducing through Bhutan shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 45 days and the products shall be seized and destroyed without any compensation.
113. Any person intentionally cultivating GMO for domestic consumption on his/her private agriculture land in Bhutan shall be liable for fine of daily minimum national wage rate of 80 days and the products shall be seized and destroyed without any compensation.
114. For any civil offence under the Act and this Rules and Regulations, the penalty may additionally include one or more of the following:
 - (1) An order to take mitigating, corrective or restorative measures as the Authority deems necessary to prevent further damage to human or animal health and environment; and/or
 - (2) Reimbursement of any costs incurred by the Authority due to the offender's failure to take any required measure in a timely manner.

११२. འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱུད་དེ་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཙུགས་
བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འགྲུལ་སྐྱོད་འབད་མིའི་མི་རིགས་རུང་ལུ་ཉེས་ཚད་དེ་ཉིན་གངས་
༤༥ཉིན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་གྲ་ཚ་སྤྲིན་དགོཔ་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཙུན་
ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འབྲུག་ག་ནི་ཡང་མ་སྤྱོད་པར་སྟོར་བཤེག་གཏང་དགོ

११३. མཚོ་ཞིང་བསམ་ཞིང་འབྲུག་ལུ་ཡོད་པའི་སོ་ནམ་ས་གཞི་ཁར་ནང་འཁོད་བཟའ་སྤྱོད་དོན་ལུ་
རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་འཛུགས་སྐྱོད་འབབ་མིའི་མི་རིགས་རུང་ལུ་
ཉིན་གངས་༥༠ཉིན་ལྟར་གྱི་ཉུང་མཐའི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མིའི་གྲ་ཚའི་ཉེས་ཚད་སྤྲིན་དགོཔ་
དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཙུན་ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འབྲུག་ག་ནི་ཡང་སྤྱོད་མ་དགོཔ་པར་སྟོར་བཤེག་
གཏང་དགོ

११༤. བཙའ་ཁྲིམས་དང་བཙའ་ཡིག་དང་སྤྲིགས་གཞི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་ཞི་བའི་གཞོན་འགོལ་
ག་ཅི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་རུང་ཉེས་བྱའི་གངས་སུ་གཅིག་ ཡང་ན་དེ་ལས་མང་མི་ཁ་སྐོང་སྐྱེ་
ཚུད་མི་ཚུ་ཡང་གཤམས་གསལ་ལྟར།

(༡) འགོ་བ་མིའམ་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་སྟེན་དང་མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་ལུ་གཞོན་
སྟོན་འབབ་འབྱུང་ནི་ལས་སྟོན་འགོག་འབད་ནི་ལུ་དབང་འཛིན་ལུ་དགོས་མཁོ་
ཡོད་པ་འཆར་བའི་མར་ཕབ་དང་ལེགས་བཙུགས་དེ་ལས་བསྐྱར་གསོའི་ཐབས་ལམ་
ཚུ་སྤྲིགས་ནི་བཀའ་རྒྱ་ཅིག་དང་ཡང་ན།

(༢) གཞོན་འགོལ་འབབ་མི་གིས་མཁོ་གལ་ཡོད་པའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་
དུས་ཚོད་ཁར་མ་སྤྲིགས་མི་ལུ་བརྟེན་དབང་འཛིན་གྱིས་བཏང་བའི་ཟད་འགོ་ཚུ་ག་
ཅི་རང་ཨིན་རུང་ཟད་ཚབ་ལོག་སྤྱོད།

Criminal Offence

115. Any act of assault to an inspector authorized by the Authority, for execution of lawful duties, shall be punishable for violation.
116. Repeat of the offence under section 107, 108 and 109 of this Rules and Regulations shall be punishable for violation.
117. Any intentional introduction into environment of GMO capable of reproducing shall be punishable for violation and the products shall be seized and destroyed without any compensation.
118. Any act of obstruction to an inspector authorized by the Authority for execution of lawful duties shall be punishable for petty misdemeanor.
119. Any use, including contained use of GMOs capable of reproducing shall be punishable for petty misdemeanor and the products shall be seized and destroyed without any compensation.
120. Any person who conducts research and development of GMOs capable of reproducing shall be punishable with misdemeanor and the products shall be seized and destroyed without any compensation.

ཉེས་ཅན་གཞོན་འགོལ།

༡༡༥. གྲིམས་མཐུན་གྱི་འགན་འཁུར་ཚུ་བསྐྱབ་ཅིའི་དོན་ལུ་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་གྲོལ་བའི་
ཞིབ་དཔྱད་པ་ཅིག་ལུ་ཚོལ་རླང་གི་བྱ་བ་ག་ཅི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་རུང་གྲིམས་འཆལ་གྱི་ཉེས་
ཆད་སླིན་དགོ།

༡༡༦. བཅའ་ཡིག་གི་དོན་ཚན་༡༠༧པ་དང་༡༠༨པ་དེ་ལས་༡༠༩པའི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་གཞོན་
འགོལ་ཚུ་ཡང་བསྐྱར་འཐབ་མི་ལུ་བརྟེན་གྲིམས་འཆལ་གྱི་ཉེས་ཆད་སླིན་དགོ།

༡༡༧. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་
མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ནང་མཐོ་ཞིང་བསམ་ཞིང་གསར་བཙུགས་ཀྱི་བྱ་བ་ག་ཅི་ལུ་
བརྟེན་ཏེ་ཨིན་རུང་གྲིམས་འཆལ་གྱི་ཉེས་ཆད་སླིན་དགོཔ་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཅོན་ལེན་
འབད་དེ་རྒྱུད་འཐུས་ག་ནི་ཡང་སྲོད་མ་དགོཔར་སྟོར་བཞག་གཏང་དགོ།

༡༡༨. གྲིམས་མཐུན་གྱི་འགན་འཁུར་ཚུ་བསྐྱབ་ཅིའི་དོན་ལུ་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བ་གྲོལ་བའི་
ཞིབ་དཔྱད་པ་ཅིག་ལུ་བར་བཞགས་ཀྱི་བྱ་བ་ག་ཅི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་རུང་ཉེས་ཐ་སླིན་དགོ།

༡༡༩. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་
ཚད་ལྡན་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་བཅུས་ཏེ་ལག་ལེན་གང་རུང་འཐབ་ཚེ་མི་ངོ་དེ་ལུ་ཉེས་ཐ་སླིན་
དགོཔ་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཅོན་ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འཐུས་ག་ནི་ཡང་སྲོད་མ་དགོཔར་སྟོར་
བཞག་གཏང་དགོ།

༡༢༠. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་འི་
ཞིབ་འཚོལ་དང་གསར་བཟོ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་མི་ངོ་ག་ལུ་ཨིན་རུང་ཉེས་པ་ཡང་ཐ་
སླིན་དགོཔ་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཅོན་ལེན་འབད་དེ་རྒྱུད་འཐུས་ག་ནི་ཡང་སྲོད་མ་དགོཔར་
སྟོར་བཞག་གཏང་དགོ།

121. For any criminal offence under the Act and this Rules and Regulations, the penalty shall additionally include the cost to rectify and restore any damage to persons and/or property.

CHAPTER XI COMPENSATION

Procedures for Cost of Restoration and Remedy

122. Where any harm is caused to human and animal health by GMOs or product derived from GMOs, restoration shall include;
- (1) Any costs and all medical expenses;
 - (2) Adequate compensation for any disability suffered; and
 - (3) Adequate compensation for loss of life.
123. Where any harm is caused to the environment by GMO or product derived from GMO, compensation shall include;
- (1) Any costs to the extent of the environmental damage; and
 - (2) Cost of restoration to the full extent in terms of both flora and fauna.

༡༢༡. བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་ཉེས་ཅན་གཞོན་འགོལ་ག་ཅི་ལུ་
 བརྟེན་ཏེ་ཡིན་རུང་ཉེས་ཆད་ཀྱི་འ་སྐོང་སྤེལ་མི་ངོ་རྒྱུ་དང་/ཡང་ན་རྒྱ་དངོས་ལུ་འབྱུང་བའི་
 གཞོན་སྐྱོན་ག་ཅི་རང་ཡིན་རུང་བསལ་ནི་དང་བསྐྱར་གསོ་འབད་ནིའི་ཟད་འགོ་རྒྱ་རྒྱུད་པ་
 ཡིན།

ལེའུ་༡༡པ། རྒྱུད་འཇུག་ལྟུང་འཇུག་ལྟུང་འཇུག་

བསྐྱར་གསོ་དང་རྒྱུད་གསོའི་ཟད་འགོ་སྐྱོད་ཐངས།

༡༢༢. རིགས་རྒྱུན་འབྱུང་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་རྒྱུ་ཡང་ན་རིགས་རྒྱུན་འབྱུང་བཅོས་བཏང་
 བའི་སྲོག་ལྡན་རྒྱུ་ལས་ལྷུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱུ་ལུ་བརྟེན་འགོ་བ་མི་དང་སེམས་ཅན་རྒྱུ་
 འཕྲོད་བསྐྱེད་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་ག་ཅི་ཡིན་རུང་འབྱུང་བ་ཅིན་བསྐྱར་གསོའི་ཟད་འགོ་གི་ཐངས་
 ལུ་རྒྱུག་དགོས་རྒྱུ་ཡང།

- (༡) རིན་ངོ་རྒྱུ་ག་ཅི་རང་ཡིན་རུང་དང་སྐྱོན་བཅོས་ཀྱི་ཟད་འགོ་རྒྱུ་དང།
- (༢) དབང་པོར་སྐྱོན་ཞུགས་ག་ཅི་རང་འཐོན་མི་ལུ་བརྟེན་ལྡང་ངེས་ཀྱི་རྒྱུད་འཇུག།
- (༣) སྤེལ་སྐྱོན་འབྱུང་མི་ལུ་བརྟེན་ལྡང་ངེས་ཀྱི་རྒྱུད་འཇུག།

༡༢༣. རིགས་རྒྱུན་འབྱུང་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་རྒྱུ་ཡང་ན་རིགས་རྒྱུན་འབྱུང་བཅོས་བཏང་
 བའི་སྲོག་ལྡན་རྒྱུ་ལས་ལྷུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱུ་ལུ་བརྟེན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་
 གཞོན་སྐྱོན་ག་ཅི་ཡིན་རུང་འབྱུང་བ་ཅིན་རྒྱུད་འཇུག་ཀྱི་ཐངས་སུ་རྒྱུག་དགོས་རྒྱུ་ཡང།

- (༡) མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་འབྱུང་མི་དང་འབྲེ་མཉམ་གྱི་ཟད་འགོ་
 དང།
- (༢) རྒྱུ་ལྡང་དང་སྲོག་ཆགས་གཉེས་ཆ་རང་བསྐྱར་གསོ་དང་འབྲེ་མཉམ་གྱི་ཟད་འགོ་
 ཅིལ་ཆ་ཚང།

124. Any person on his behalf or on behalf of other persons having similar or common interest affected by damage or threatened by potential damage to human or animal health and the environment caused by the violation of the Act and this Rules and Regulations may initiate legal action in the Court of Law for claims of compensation.

CHAPTER XII MISCELLANEOUS

Documentation

125. All documents required under this Rules and Regulations shall be submitted either in Dzongkha or English or a translated version in English. Only original documents shall be accepted.

Fees and Fines

126. All procedures under this Rules and Regulations are subject to payment of non-refundable administrative fees and fines. The Authority shall collect all fees and fines and shall issue official receipts for the amount paid.

Amendment

127. The Board may from time to time amend this Rules and Regulations after consulting relevant stakeholders.

༡༣༤. བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཅའ་ཡིག་འདི་ལས་འགལ་བ་ལུ་བརྟེན་འགྲོ་བ་མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་
 འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་ཡང་ན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྣངས་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་བྱུང་བ་ཡང་ན་འབྱུང་སྲིད་
 པའི་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་ཉེན་ཁ་ལུ་བརྟེན་གཞོན་པ་བཀའ་ཡོད་སའི་མི་ངོམ་ག་གིས་ཨིན་རུང་
 རང་རྒྱུད་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ཡང་ན་ཁོ་གུད་གཅིག་པའམ་མཐུན་པའི་མི་ངོམ་གཞན་ཚུ་གིས་ཁ་
 ཐུག་ལས་རྒྱུད་འབྱུང་གི་ཐོབ་བཟོན་བཀོད་ནིའི་དོན་ལུ་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་འགོ་
 བཙུགས་ཚོག

ལེའུ་༡༥པ།
སྤྱི་ཚོགས་དགོངས་དོན།

ཡིག་ཆས།

༡༣༥. བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་དགོ་པའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ག་ར་རྫོང་ཁའམ་
 དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ཡང་ན་སྐད་སྐྱུར་རྒྱུ་ལྟེ་དབྱིན་སྐད་ནང་སྲོད་དགོ། ཡིག་ཆ་
 རོམ་ཚུ་རྒྱུང་མ་གཅིག་ངོས་ལེན་འབད་དགོ།

སྤྱི་ཚོགས་ཉེན་ཆད།

༡༣༦. བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདིའི་ནང་གསལ་ལྟར་གྱི་བྱ་སྐྱོའི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ལས་བརྟེན་
 ལོག་མ་ཐོབ་པའི་བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཉེན་ཆད་བཀའ་དགོ། དབང་
 འཛིན་གྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ལེན་ལུ་བསྐྱེད་འབད་དེ་འབྲེལ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཉེན་ཆད་ལུ་གཞུང་
 འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་ཉུགས་ཚུ་སྲོད་དགོ།

འཕྲི་སྐྱོན།

༡༣༧. བཀོད་ཚོགས་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཁོ་གུད་ཡོད་མི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་འདྲི་བསྐྱུན་འབད་ཞིན་མ་
 ལས་དུས་དང་དུས་སྤུ་བཅའ་ཡིག་འདི་ལུ་འཕྲི་སྐྱོན་འབད་ཚོག

Interpretation and Authority

128. The interpretation of the Rules and Regulations shall be consistent with the Act.
129. If there exists any difference in meaning between the Dzongkha and the English text, Dzongkha text shall be regarded as authoritative text.

Definition

130. In addition to the definitions set out in the Act and for the purpose of this Rules and Regulations, the following terms shall have the meaning ascribed to them in this Section, unless the context clearly indicates otherwise:
- 1) **“Act”** means the Biosafety Act of Bhutan, 2015
 - 2) **“Biosafety Technical Working Group”** means a technical working group formed by the Authority and constituted by stakeholders possessing required technical expertise in the field of Biosafety, capable of providing appropriate recommendations to both Authority and National Biosafety Board and to other related administrative entities engaged in Biosafety activities.
 - 3) **“Export”** means the intentional transboundary movement from Bhutan to another country;

གོ་དོན་དང་ཚིག་དོན་གྱི་དབང་ཚད།

- ༡༢༥. བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདིའི་གོ་དོན་འདི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་རྒྱུ་འགལ་མེད་པར་ལེན་དགོ།
- ༡༢༧. གལ་སྲིད་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདིའི་རྫོང་ཁ་དང་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གོ་དོན་མ་འདྲ་བའི་གནད་ཅེ་འཕྲོད་པ་ཅིན་རྫོང་ཁའི་ཚིག་དོན་ཚུ་ལུ་ཆ་གནས་བརྒྱུད་དགོ།

ངེས་ཚིག་

༡༣༠. བཅའ་ཁྲིམས་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ངེས་ཚིག་ཚུའི་ལྷན་ཐབས་ལུ་དང་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིགས་གཞི་འདིའི་དགོས་དོན་ལུ་སྐབས་དོན་དང་འཕྲིལ་གོ་དོན་སོ་སོ་སྟེ་འགྲེལ་དགོས་འཕྲོད་ཅན་མ་གཏོགས་དེ་མེན་དོན་ཚན་འདིའི་ནང་ངེས་ཚིག་འགྲེལ་ཡོད་པའི་ཚིག་དོན་ཚུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་དུ་གོ་དགོས་འདི་ཡང་།

- ༡) **“བཅའ་ཁྲིམས་”** ཟེར་མི་འདི་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་ལུ་གོ།
- ༢) **“སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་ཁྲུང་རིག་ལས་བྱེད་སྟེ་ཚན་”** ཟེར་མི་འདི་དབང་འཛིན་གྱིས་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་དང་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་སྐྱོར་ལས་མཁོ་གལ་ཡོད་པའི་ཐབས་རིག་མཁས་ཚུའི་ཡོད་པའི་ཁོ་གུད་ཅན་ཚུ་ཚུད་མི་རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོག་ཚོགས་དང་དབང་འཛིན་གཉིས་ཀར་ལུ་མ་ཚད་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་ལས་དོན་ཚུ་འཐབ་མི་འགྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བདག་སྐྱོང་གི་ལས་སྟེ་གཞན་ཚུ་ལུ་འོས་འཚམས་ལྷན་པའི་གྲོས་འདེབས་ཚུ་འབད་ཚུག་པའི་ལྷོགས་གྲུབ་ཅན་གྱི་ཐབས་རིག་ལས་བྱེད་སྟེ་ཚན་ཅིག་ལུ་གོ།
- ༣) **“ཕྱིར་ཚོང་”** ཟེར་མི་འདི་མཚོ་ལོང་བསམ་ལོང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ལས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཅིག་ལུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་མཚམས་བརྒྱུད་དེ་སྤོ་བཤུད་འབད་མི་ལུ་གོ།

- 4) **“Event”** means a unique DNA recombination event, a genotype produced from the transformation of a single plant species using a specific genetic construct.
- 5) **“Gene sequencing”** is the process of determining the precise order of nucleotides within a DNA molecule.
- 6) **“Import”** means the intentional transboundary movement into Bhutan from another country;
- 7) **“Intentional introduction”** means any deliberate release into the environment that is not contained use, including release for bioremediation, field release, planting and release into water and/or air, of GMOs subject to this Rules and Regulations with the exception of those imported for direct use as food or feed, or for processing.
- 8) **“Livestock”** means cattle, sheep, goats, pigs, poultry, fish and horses kept for use or for profit.
- 9) **“Local”** means relating or restricted to a particular area or neighborhood irrespective of the origin.
- 10) **“Operator”** means a legal or natural person, national or non-national, whether authorized or unauthorized, in direct or indirect control of any activity related to

- ༤) **“བྱུང་རིམ་”** ཟེར་མི་འདི་དམིགས་བསལ་གྱི་རིགས་མཚན་ཅིག་སྐྱབས་བཞེ་རྒྱུ་བྱེ་
སྤོ་ཤིང་གི་རིགས་སྐྱབས་གཅིག་བསྐྱར་བཅོས་འབད་དེ་གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་ཁྱིམ་
ཨེ་ཡང་བསྐྱར་མཉམ་སྦྲུང་གི་བྱུང་རིམ་ཅིག་ལུ་གོ།
- ༥) **“རིགས་རྒྱན་དབྱེ་དབྱེད་”** ཟེར་མི་འདི་ཁྱིམ་ཨེ་བརྒྱལ་བརྟེན་ཅིག་གི་ནང་ཁྱིམ་
ཨེ་ཨེ་གི་ཆ་ཤས་ཚུའི་འབྲུལ་མེད་གོ་རིམ་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནིའི་བྱ་རིམ་ལུ་གོ།
- ༦) **“ནང་འབྲེན་”** ཟེར་མི་འདི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཅིག་ལས་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་རྒྱལ་
སྤྱིའི་ས་མཚམས་བརྒྱུད་དེ་སྤོ་བཤུད་འབད་མི་ལུ་གོ།
- ༧) **“མནོ་ཞིང་བསམ་ཞིང་གསར་བཟུགས་”** ཟེར་མི་འདི་ཚད་ལྡན་ལག་ལེན་མེན་
པར་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིགས་གཞི་འདི་གིས་འགབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་
བཏང་བའི་སྤོ་བཟུ་ཚུ་མཐའ་འཁེལ་གནས་སྤངས་ནང་དོན་ཚེད་སྤོ་གཏང་མི་གང་
རུང་ཅིག་ལུ་གོ་ནི་དང་དེའི་གངས་སུ་མཐའ་འཁེལ་གནས་སྤངས་སྤུང་སྤོ་བྱི་དོན་
ལུ་གཏང་མི་དང་ཞིང་ཁར་གཏང་མི་བཟུགས་མི་དེ་ལས་རྒྱ་དང་ཡང་ན་རྒྱུང་མར་
གཏང་བའི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྤོ་བཟུ་ཚུ་རྒྱུང་ཐང་ཀར་བུ་
ཟེ་ཆས་ཆག་ཡང་ན་བཟོ་བཅོས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ནང་འབྲེན་འབད་བའི་རིགས་
རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྤོ་བཟུ་ཚུ་མི་ཚུད།
- ༨) **“སྤོ་དོར་སེམས་ཅན་”** ཟེར་མི་འདི་སྤོ་དོན་ཡང་ན་ཁེབ་ས་གི་དོན་ལུ་གསོ་སྦྱོང་
འཐབ་པའི་སྤོ་དོར་དང་ལུག་ར་སགཤ་གསོ་བྱ་ཉ་ཚུ་ལུ་གོ།
- ༩) **“ས་གནས་གྱི་”** ཟེར་མི་འདི་འབྲུང་ཁུངས་ལུ་དབྱེ་བ་མེད་པར་དམིགས་བསལ་ས་
ཁོངས་ཡང་ན་ཉེ་འདབས་ས་ཁོངས་ཅིག་ལུ་གོ།
- ༡༠) **“བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མི་”** ཟེར་མི་འདི་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་རྒྱ་རྒྱས་
ཡོད་མི་ཐོན་སྐྱེད་ག་ཅི་ཨིན་རུང་ནང་འབྲེན་དང་སྤྱིར་ཚོང་དེ་ལས་འབྲུག་ནང་འཁོད་
བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ག་ཅི་ལུ་ཨིན་རུང་གནང་བ་ཡོད་

import, export, and use in Bhutan of any product which has genetically modified content.

- 11) **“Permit”** means an approval granted by the Authority in relation to the implementation of the Biosafety Rules and Regulations 2018.
- 12) **“Premises”** means any building or other structure or part of a building or other structure.
- 13) **“Processing”** means processing of non-viable GMO into food and feed
- 14) **“Seize”** means temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of the property or temporarily assuming custody or control of property on the basis of an order issued by the Authority.
- 15) **“Stacked event”** means if more than one gene from another organism has been transferred, the created GMO has stacked genes (or stacked traits), and is called a gene stacked.
- 16) **“Tissue culture”** is a collection of techniques used to maintain or grow plant cells, tissues or organs under sterile conditions on a nutrient culture medium of known composition.

རུང་མེད་རུང་ཐད་ཀར་ཡང་ན་ཐད་ཀར་མེན་པའི་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་ཁྲིམས་ཀྱིས་
ངོས་འཛིན་ཅན་ཡང་ན་རང་བཞིན་གི་མི་ངོ་ཅིག་ལུ་གོ།

༡༡) “**ཚོག་ཐམ་**” ཟེར་མི་འདི་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཙའ་ཡིག་དང་སྐྱིགས་གཞི་
༡༠༡༥ ཅན་མ་བསྟར་སྟོན་གི་སྐོར་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་སྐོལ་བའི་གནང་བ་ཅིག་
ལུ་གོ།

༡༢) “**གཞིས་གནས་**” ཟེར་མི་འདི་སྐྱིང་ཁྲིམ་ཡང་ན་བཟོ་སྐྱུན་གཞན་ག་ཅི་ཨོན་རུང་
ཡང་ན་སྐྱིང་ཁྲིམ་ཡང་ན་བཟོ་སྐྱུན་གཞན་དེའི་ཆ་ཤས་ག་ཅི་ལུ་ཡང་གོ།

༡༣) “**བཟོ་སྐྱུར་**” ཟེར་མི་འདི་ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་མ་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱུན་
འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་བཟའ་འབྱུང་དང་ཆག་ལུ་བཟོ་སྐྱུར་འབད་མི་
ལུ་གོ།

༡༤) “**བཙན་ལེན་**” ཟེར་མི་འདི་དབང་འཛིན་ལས་གནང་བའི་བཀའ་རྒྱ་ཅིག་ལུ་གཞི་
བཞག་སྟེ་གནས་སྐབས་ཅིག་གི་རིང་ལུ་རྒྱ་དངོས་སྲོ་སོར་ཡང་ན་བསྐྱར་སོར་
མཐའ་གཏོགས་སྲོ་བཤུད་བཀག་དམ་འབད་བ་ཡང་ན་གནས་སྐབས་ཅིག་གི་རིང་
ལུ་རྒྱ་དངོས་དེ་ལུ་བདག་གཉེར་ཡང་ན་དམ་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་གོ།

༡༥) “**རིགས་རྒྱུན་སྐྱེ་མང་ཡོད་མི་**” ཟེར་མི་འདི་སྲོག་ལྷན་གཞན་ལས་གཅིག་ལས་
མང་བའི་རིགས་སོན་སྲོ་སོར་འབད་མི་ལས་འབྱུང་བའི་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་
བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ལུ་རིགས་རྒྱུན་སྐྱེ་མང་ཡོད་པ་དང་རིགས་རྒྱུན་སྐྱེ་མང་ཡོད་མི་
ཟེར་གོ།

༡༦) “**ཅ་རྒྱས་འཕེལ་སྐྱེད་**” ཟེར་མི་འདི་ཉིང་སངས་འའི་གནས་སྤངས་ནང་ཤེས་རྟོགས་
སྟོར་ཚུལ་གི་འཚོ་བཅུད་འཕེལ་སྐྱེད་བརྒྱུད་ལམ་ཐོག་སྲོ་ཤིང་གི་འཇམས་ཕྱན་ཅ་
རྒྱས་ཡང་ན་ཆ་ཤས་ཚུ་རྒྱུན་སྐྱོང་ཡང་ན་གསོ་སྐྱོང་འབད་ནི་ཐབས་རིག་བསྟེ་
གསོག་ལུ་གོ།

- 17) **“Transboundary movement”** means the movement of GMO from one country to another country.
- 18) **“Transformation”** means genetically altering the genome of a cell by integrating a foreign DNA fragment.
- 19) **“Working days”** means days other than national and public holidays and Saturdays and Sundays.

Made this**8**..... day of**MARCH**.....2018

(Signature)

ལྷོ་ཁྲི་ལོ།
སོ་ཁྲི་དང་ནང་ནགས་ཚལ་ལྷོ་ཁྲི་ལོ།
ཐིམ་ཕུག།

- ༡༥) “ས་མཚམས་བརྒྱད་དེ་སྔོ་བཤུད་” ཟེར་མི་འདི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ལས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཅིག་ལུ་རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྔོག་ལྡན་སྔོ་བཤུད་འབད་མི་ལུ་གོ།
- ༡༦) “བསྐྱར་བཅོས་” ཟེར་མི་འདི་ཁམས་ཕན་གྱི་རིགས་སོན་ཅིག་ངོས་བརྒྱུད་མེད་པའི་ཁྲིམ་ཞེ་གི་ཆ་ཤེས་ཅིག་དང་གཅིག་ཁར་བསྔོས་སྟེ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་ལུ་གོ།
- ༡༧) “ལཱ་འབད་བའི་ཉེན་གངས་” ཟེར་མི་འདི་རྒྱ་ཡོངས་དང་མི་མང་ལཱ་གསོ་དེ་ལས་རེས་གཟུང་ཉེན་དང་ལྷན་ཚུ་མིན་པའི་ཉེན་མ་གཞན་ཚུ་ལུ་གོ།

ཕྱི་ཟླ་ ༣ པའི་ཕྱི་ཚེས་ ༥ ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལུ་བཟོ་འགྲུབ།

(མང་རྟགས།)

སྔོན་སྟོན།

སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག།
 ཐིམ་ཕུག།